

...és január 27-ére,
a holokausz nemzeti
emléknapjára Horthy-misé
hirdettek a Belvárosi templomba,
de a tiltakozások miatt
elmaradt.

Megemlékezés a gettó felszabadulásának 73. évfordulóján

Nem a sors játéka, hanem az élet megszokott rendje: néhány évvel ezelőtt egyre csökkent a résztvevők száma, ma ismét növekszik. Elmegy egy nemzedék, jön egy másik. Ez utóbbi töltötte meg a Dohány-zsinagógát idén. Persze láttunk néhány túlélőt is. Vajon visszahallották-e a fiatalok a szónokoktól, amit nagyszüleik már elmeséltek?

A Dohány utcai rendezvény résztvevői előjáróban bekapcsolódtak egy világméretű akcióba, mivel a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) és a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) is csatlakozott a Zsidó Világkongresszus WeRemember nevű kampányához, amelynek lényege, hogy a közösségi médiában szerte a világon eddig több mint 200 ezren osztottak meg olyan képet, ahol WeRemember feliratos táblát tartanak a kezükben a holokauszban elpusztult 6 millió zsidó áldozatra emlékezve. Ehhez kapcsolódva a Dohány utcai zsinagógában is több százan emeltek magába egy-egy WeRemember – Emlékezzünk felirátú táblát.

A megemlékezés háziasszonya *Farkasházi Réka* volt, míg angol nyelvű moderátora *Dési Tamás*, akik bevezetőjükben elmondták: 1945. január 18-án felszabadult a budapesti gettó, és a magyarországi zsidóság azóta minden évben hagyományosan a Dohány utcai zsinagóga falai között emlékezik az áldozatokra, valamint a felszabadító Vörös Hadsereg katonáira. Külön köszöntötték a megjelent holokausz túlélőket, a magyarországi zsidóság vezetőit, rabbijait és híveit, valamint a különböző egyházak képviselőit. Elfogadták a meghívást a Magyarországra akkreditált külképviseletek, a magyar kormány, a politikai pártok képviselői, valamint a magyarországi társadalmi és civil szervezetek tisztségviselői is. Ezután

Ács Tamás

a BZSH elnöke lépett a mikrofonhoz.

Vannak napok, események, emlékek, amelyek mint a filmre fotózott tárgy, örökre beégnék, bevésődnek az emberi emlékezet képletes filmarchívumába.

Akik megélték az üldöztetés, a gettót, a borzalmait, azok számára a megszabadulás, a felszabadulás ilyen emlék.

Ma, 2018. január 18-án, a budapesti gettó felszabadulására emlékezzünk itt, a Dohány utcai „Nagy-zsinagógában”, amely Európa legnagyobb zsidó szakrális tere.

1944. november 29-ét követően ez a tér nem vallási célokat szolgált, hanem a fallal körülvárt gettó részeként közel 70.000 zsidó vallású magyar állampolgár börtönévé vált. A gettó fennállása alatt az embertelen körülmények, a nélkülözés, az éhség több mint három-ezer áldozatot szedett: ártatlan gyermekeket, idős, gondozásra szoruló betegeket, zsidó vallású magyar állampolgárokat, akiket

minden emberi joguktól megfosztott a rendszer.

A Budapesti Zsidó Hitközség kötelességének tartotta és tartja, hogy minden évben emlékeztessen a nyilas rémuralom által elkövetett borzalmakra, fejet hajtsen az áldozatok emlékére, és hálával gondoljon a gettót felszabadítókra.

Emlékezzünk hát együtt, magyarok, nemzetiségi, vallási, etnikai, identitási megkülönböztetés nélkül, politikai meggyőződéstől függetlenül, emberként az áldozatokra, a túlélőkre.

A rendezvényen felszólalt

Tarlós István

Budapest főpolgármestere is, aki azt mondta: nehéz a 20. század egyik legkegyetlenebb időszakáról beszélni,

ni, mert a bűnre és a felelősségre emlékeztet. Hozzáfűzte: a nemzetiszocialista rendszer lényege abban nyilvánult meg, hogy érvénytelennek nyilvánította az addig érvényes zsidó-keresztény erkölcsi értékeket, és a saját fajelméleti rendszerével helyettesítette azokat. A főpolgármester föltek a kérdést: hogyan lehet a tömeges szenvedés emlékeiből az egyéni szenvedés méltóságát helyreállítani? Majd válaszképpen kifejtette: a reménységről, gonoszról, felelősségről, bűnről, gyászról hagyományosan a zsidó-keresztény

teológia nyelve beszél, ez a kimeríthetetlen forrás segít a holokausz fizikai és szellemi veszteségeinek feldolgozásában is. Mint Tarlós István fogalmazott: az események tárgyilagos felidézése nagyon nehéz és fájdalmas feladat, mégis tárgyyszerűen, a valóságnak megfelelően kell feltárni az eseményeket, így enyhül a társadalom kollektív lelkiismeretére nehezedő nyomás. A bűnök felvállalása nem a társadalmi, közösségi vagy egyéni gyengeség jele, hanem éppen ellenkezőleg, a feldolgozás és a megbocsátás lehetősége – tette hozzá.

A főpolgármester kijelentette: szembe kell nézni a múltunkkal, és emlékezni kell rá minden lehetséges alkalommal, Magyarország pedig összefog annak érdekében, hogy az országban és a fővárosban semmilyen nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozó személy ne szenvedhessen el sérelmet, s hogy Budapesten még egyszer hasonló szörnyűségek ne fordulhassanak elő. A főpolgármester a beszédében Pilinszky János költőt idézve azt mondta: A múlt realitásába egyedül az áldozatok jutottak el. Övék ma minden jelentés. Mindaz, ami itt történt, botrány, amennyiben megtörténhetett, és kivétel nélkül szent, amennyiben megtörtént.

Heisler András

a Mazsihisz elnöke az alábbi beszédet mondotta el.

73 évvel ezelőtt pontosan január 18-án dőlték le a gettó falai Budapesten. S mikor eldőlték ezek a falak, akkor eldőlt a nyomasztó kérdés: lesz-e magyar zsidóság a jövőben is.

Hölgyeim és Uraim, Tisztelt Főpolgármester Úr, Excellenciás hölgyek és urak, Államtitkár urak, kedves Barátaim! A kérdés eldőlt, és mi itt vagyunk, Kelet-Közép-Európa legnagyobb zsidó közösségeként, mi vagyunk maga a válasz: a magyar zsidóságot nem sikerült elpusztítani. A háború a nácik vereségével ért véget. Azzal a vereséggel, ami már akkor jól látható volt, amikor saját hazánk közigazgatása, a hatóságok, a magyar csendőrség elküldte rokonainkat Auschwitzba.

Bár 1945 januárjában a gettóban halottak ezrei hevertek az utcákon, a pesti zsidóság nagyobb része megmaradt. Túléltek, feljöttek a pincéből. A gettó falait leromboló Vörös Hadsereg a szabadságot hozta el. Nemcsak a zsidóknak, hanem az egész országnak azzal, hogy megállította a náciizmus rombolását, a gyűlölet tobzódását. Szabadságot

hozott rövid távon, s tudjuk, hosszabb távon az egész ország számára egy újabb megzsalás következt. Mindkettő egyszerre igaz, és nekünk, utódoknak meg kell találnunk ennek az időszaknak azt a közös narratíváját, amelyben mindenki otthonra talál.

73 éve emlékezünk a gettó felszabadítására. Az első megemlékezésen a résztvevők mindegyike még holokausz túlélő volt. Ma már a harmadik generáció fiataljainál tartunk, ők jelentik a jövőt. Az emlékezésnek ezt a jövőt kell szolgálnia. Köszönöm, fiatalok, hogy eljöttetek. De a padsorokban itt ülnek azok, akiket ma egyszerű gyűjtőfogalommal, talán tapintatlanul, „holokausz túlélőkként” tartunk számon. Az édesanyám, édesanyáitok, a dédmamák és a dédpapák megfáradt korosztálya. Ők azok, akik személyesen ismerték a Dunába lőtteket, elgázosított rokonainkat, az ő szemük láttára haltak éhen a gettóba zárt gyermekek, pusztultak el saját szüleik, testvéreik, szerelmük, s ők azok, akik mindennek ellenére tovább éltek, akik magukba zárva tovább vitték az eltűnt múltat abba a jövőbe, amelynek már mi vagyunk a gyermekei.

Generációváltás zajlik a holokausz emlékeztében is, és halljuk már régóta a sürgető, türelmetlen kérdést: mégis meddig akarunk még ezzel foglalkozni? Lehet erre a kérdésre részletes, tudományos választ adni, és azonban csak annyit mondanék: a zsidóság kétezer éve emlékezik a Jeruzsálemi Szentély elpusztítására, a makkabeus szabadságharcra, s a tragédia megtörténte óta emlékezünk a holokauszra. Mindezekre emlékezni is fogunk az idők végezetéig. Erős, integrálódott, büszke zsidó közösség

get csak a hiteles történelmi emlékek bázisán lehet építeni. Mert ha egy nemzet vagy közösség nem vállalja, megtagadja vagy elfeledi múltját, akkor lemondhat jövőjéről is.

„Soha többé fasizmust” – volt a szocializmus egyik kedvelt rigmusa, majd újabban ez „soha többé soá”-ra változott. Hetven éve hajtogatjuk ezeket, mi és Európa. A szervezett, militarizált gyűlölet mégis jelen van velünk, a világ mindennapjainak része. Pusztítás Szíriában, emberirtás Burmában, Ruandában, gyerekeket gyilkoltak Srebrenicában, Magyarországon meg agyonlőttek a rágyújtott házból menekülő gyermekeket csupán azért, mert cigány volt. Mindnyájunknak van dolga a történelemmel. Az emlékezés mindnyájunk kötelessége, zsidóknak, nem zsidóknak egyaránt. Életben kell tartani az újvidéki hideg napok zsidó és szerb áldozatainak emlékét éppen úgy, mint az ezeket követő bácskai vérengzést, amelyet akkor jó részt szerbek követtek el magyarok ellen. Családok, ahol a nagymama mikor testvéréről kérdezik, éppen úgy némul el és szalad ki a konyhába sírni, mint ahogyan sokunk szülei, amikor éppen mi kérdezzük őket. A fájdalmak kibeszélése a soát követő gyászmunka egyik legfontosabb tanulsága. S a nemzetek közötti megbékélés alapja egymás fájdalmainak elismerése.

Most, amikor újra érezni a gyűlölet konjunktúráját Európában, széliden jelezni kell: a gyűlölet mindent elpusztít maga körül, előbb vagy utóbb magukat a gyűlölködőket is. A történelem bizonyította, hogyan válik néhány évtized alatt az ártatlannak tűnő kocsmai zsidóság történelmi katalizmává. Megtanultuk, hogy a „soha többé” cselekvés nélkül, a „zéró tolerancia” tettek nélkül szavak maradnak csupán. Nem fogadkozássokra van szükség, hanem mindennapos, aprólékos munkára. Munkára a családban, az iskolában, a munkahelyeken, a villamoson. Munkára, hogy mi már szebb családi emlékeket adhassunk tovább.

Tisztelt Holokausz túlélők! Reménnyé és életté változtattátok a pusztítást. A mi életünké, a mi tanulásunkká, a mi fejlődésünké, a mi szerelmeinké. Abból a pusztításból kellett építkeznetek, amelynek mindnyájan tanúi voltatok. Ami itt történt, az az emberiség szégyene, az soha nem megbocsátható, az jóvátehetetlen, de a rombolás és az újjáépítés nem múló emlékezte reményt és jövőt jelenthet, ha mind úgy akarjuk. S mi úgy akarjuk, de egyedül nem megy. A diaszpóra élni akaró zsidósága csak a többségi társadalom együttműködésével képes erre. Nem rövid távú, hirtelen felismerést követő szavazatszerző filozemitizmusra, hanem befogadó és elfogadó társadalomra vágyunk. Szeretnénk, ha a keresztény többségű Magyarország polgárai bármikor készek lennének követ tenni a zsidó sírokra, és lefognák azok kezét, akik követ készülnek dobni zsinagógáinkra. Köszönöm figyelmüket.

A megemlékezők ezután a 116. zsoltárt hallgathatták meg *Fekete László* főkantort ihletett előadásában, majd

Megemlékezés a gettó felszabadulásának 73. évfordulóján

(folytatás az 1. oldalról)

Frölich Róbert

országos főrabbi szolt a jelenlétükhöz.

Talán még lángoltak a gerendák a Jeruzsálemi Szentély romjainál, talán még izzott a parázs, talán még szállt föl a füst, amikor az akkori katalizma szemtanúi már mesélték a gyermekeiknek, hogy milyen is volt a templom nagysága, fénye, szentsége. És nem sokkal a száműzetés után lassan-lassan elkezdtek emlékezni már a templom pusztulására is. És talán elmesélték a gyermekeiknek, milyen volt az út, ami a pusztuláshoz vezetett. Meséltek a zsidó háborúról, meséltek a reménytelen, de hősiesség kiállításáról, amelyet az a kis nép bátran, hittel, lelkesen vívott a világot megvédő Róma ellen.

És ahogy teltek-múltak az évek, ahogy az a kis nép szétszórattot szerte a nagyvilágban, egyre kevesebb szó esett a hősiességről, és egyre inkább áthelyeződött a hangsúly a Szentély pusztulására, a gyászra, és ma már, ahogy hallhattuk az El-nök úrtól, majd kétezer év után, ma már csak egy emlék, amelyet egy évben egyszer meggyászolunk illendő módon tíz bővő napján. De a kulcsszó, hogy egy évben egyszer meggyászoljuk.

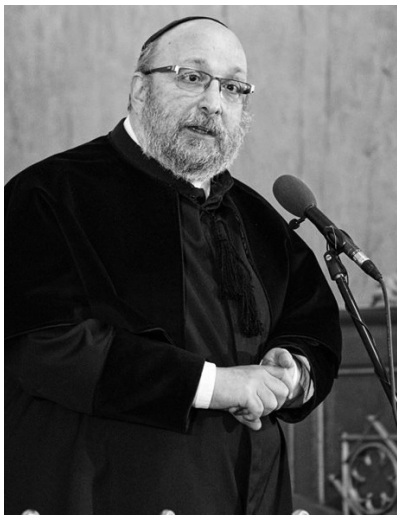
Még égtek a gerendák, még parázslott a rom, amikor fölszabadult Budapesten a gettó. És aznap, másnap, egy hét múlva azok, akik megkapták, visszakapták az életüket a Vörös Hadseregétől, a szovjet katonától, aki kenyeret adott, azok elkezdtek mesélni, hogy mit láttak, mit éltek át. Nem biztos, hogy a gyermekeiknek, mert azok vagy ott voltak velük a gettóban, vagy már nem voltak. De mondták mindenkinek. Mondták egymásnak, és mondták az újabb és újabb nemzedékeknek.

De ellentétben a kétezer évvel ezelőtti jeruzsálemi zsidókkal, ők nem mondták el az utat, ami oda vezetett. Volt, hogy nem is mondták el a történeteket sem. De nem mondták el azt, hogy itt nem volt hősiesség, nem mondták el azt, hogy itt nem volt zsidó sereg, nem mondták el, mert nem is lehetett. Az út nem a deszkakerítéssel kezdődött. Az út első lépése nem a deportálás megindulása volt.

Mondduk el mi, legalább itt, legalább most, hogy hol kezdődött az út. Az út, a jogtól és élettől való megfosztás gyilkos útja a jog talajával kezdődött. Az első zsidótörvény Európában itt, Magyarországon született: 1920, a numerus clausus. Ez a törvény ágyazott meg mindennek, amire ma emlékszünk. Ez a törvény indította el egy szép, hosszú, jól átgondolt, jól kiértékel és 600.000 magyarországi zsidó életébe kerülő kampányt. Ez a törvény indította el a magyarországi zsidóságot a halál útján.

Ezt nem mondták el nekünk. Ugyanúgy, ahogy nem mondták el a szüleink azt sem, hogy mi történt velük. Mi történt velük Ukrajna jégmezőin, ahova a magyar honvédek hajtották őket egy szál lapáttal vagy még azzal sem fölfegyverkezve. Nem mondták el, hogy a társaik, rokonaik, testvéreik fölrobbantak aknaszedés közben, mert ráhajtották őket az aknamezőkre. Nem mondták el, hogy amikor elvitték őket a családi házból, az otthonból, a lakásból, mi történt az ott maradt tárgyakkal, a lakással, a házzal. Nem mondták el, hogy mi volt Mauthausenben, nem mondták el, hogy mi volt Dachauban, nem mondták el, hogy mi volt Auschwitzban, csak azt mondták, szörnyű volt.

Talán el kellett volna mondani. Talán tovább kellett volna adni, mert mi, másod- és harmadgenerá-

ció, akik a szüleinktől vagy a nagyszüleinktől, még élő szemtanúktól hallottuk, hogy milyen volt a füst és a láng, mi már csak azt tudjuk elmondani, hogy így hallottuk. És az emlékezés csalárd. Az emlék vagy túloz, vagy szépít. Így működik az ember.

És aztán megkérdezzük tőlünk, miért kell még mindig emlékezni? Valaki azt mondja, sok is már! Van, aki azt mondja, ma már a zsidó identitást nem befolyásolja a holokauszt.

Emlékezni kell! Mi szerencsésebbek vagyunk, mint a kétezer évvel ezelőtti zsidók Jeruzsálemben. Mert vannak dokumentumaink, vannak íráskok, vannak filmfelvételek, fényképek, korabeli dokumentumok, azok nem hazudnak. Nem hazudnak az arcok a filmekben és a fényképeken. Mikor látjuk, hogy hajtják a zsidókat sárga csillaggal a mellükön, és jól láthatóan kivethető az arcokon legjobb esetben is a közöny. Ezek nem hazudnak. És amikor emlékezünk arra, hogy mi történt itt a 20. század derekán, a vész-korszakban, amikor nem felejtjük

el, hogy leégett a magyarországi zsidó szentély, akkor azt sem felejtjük el, hogy közönyösen szemlélték a társak a pusztulást. Mert erre is emlékezni kell.

És emlékezni kell arra is, hogy voltak olyanok, nem sokan, nagyon kevesen, fájdalmasan kevesen, akik próbáltak gátat vetni. Nem voltak ők sem hősök, nem voltak erősek, hatalmasok, a szomszéd, a munkaadó, a bejárónő, aki megmentette az emberiség becsületét. Egy kis bűjtatással, egy kis hamis papírral, a gettó kerítésén átdobált kis élelemmel. Egy kis szívvel. És nagynaga adag bátorsággal, mert ennyi kellett hozzá. És amikor emlékezünk, akkor rájuk is emlékezünk.

Ma már – fájdalom, de ez az élet – nagyon kevesen vannak, akik el tudják nekünk mondani, hogy milyen volt a deszkakerítésen belül. De ők még elmondják, és nekünk oda kell figyelni és meg kell hallgatni, és meg kell jegyezni és pontosan továbbadni! A „beszélj el fiadnak” a zsidóság egyik legfontosabb tanítása, hogy beszélj el mindent, ne hallgass el semmit. Beszélj el, amit neked mondtak, beszélj el, amit hallottál, amit tudsz! Mert amit ők mondanak, az úgy volt. Amit ők állítanak, az megtörtént, akkor és úgy, ahogy ők azt megélték és átéltek és túlélték.

Nekünk csak egyféle múltunk van. Mi abból a múltból táplálkozunk, mert a múltunk a jelenünk része. És lehet, hogy az identitásunkat nem határozza meg, de zsidó mivoltunkhoz nagyon sokat hozzátesz. Emlékezzünk a bűnökre, amelyeket elkövettek ellenünk, és emlékezzünk a barátainkra is, akik akkor álltak mellénk, amikor nem volt esélyük. Mi itt ma nem tudjuk átérzeni, hogy mit jelenthetett az a pillanat, amikor ledőlt a deszkakerítés. De ha van egy kis empátia a szívünkben, el tudjuk

képzelni. Nem tudjuk megélni azt a percet, amikor megjelenik a vöröskatoná, és letépi a sárga csillagot. De akit már egyszer lezsidóztak ebben az életben, és ahogy elnézem, mindenkit, az emlékszik az utána talán szóval, talán csak egy mosollyal kapott bátorításra.

Nekünk azért kell megőrizni mindent, mert nem a gettóval kezdődött. Adorno azt mondta, hogy Auschwitz után nem lehet verset írni. Lehet. Auschwitz után mondták, hogy nem lehet antiszemitának lenni. Hát dehogyan lehet! De azok a korabeli felvételek egy sokkal nagyobb bűnt árulnak el, mint a tevőleges gyilkosságok. A gyilkos közönyt. Nem az én dolgom, nem az én ügyem. Auschwitz után lehet verset írni. Auschwitz után lehet antiszemitának lenni. Egyet nem lehet. Közönyösnek lenni, mert a közöny, netalántán egy cinkos kacsinás, egy újabb halálos utat indíthat el. Amikor emlékezünk a gettó felszabadulására, amikor azt kérjük a jó I-tentől, hogy adjon örök nyugalmat azok lelkének, akiknek megkínzott teste itt fekszik a templom mellett, akkor azért azt is kérjük Tőle, törölje el a közönyt a föld színéről. Adjon minden szívbe érzelmeket, adjon minden szívbe egy kis jóindulatot, egy kis empátiát, egy kis segítőkészséget, adja, hogy egy békés, érző világban élhessünk. Adja, hogy így legyen. Amen.

A rendezvény végén a férfiak a főrabbi vezetésével elmondták a gyászoló kádását, majd a megemlékezés koszorúzással és gyertyagyújtással ért véget a holokauszt 600 ezer magyar áldozata, valamint a felszabadító szovjet hadsereg tiszteletére állított Wesselényi utcai emlékműnél.

Új Élet/mazsihisz.hu

Üldözötteket bújtatott férjével Nemes Nagy Ágnes

96 éve, 1922. január 3-án született Budapesten Nemes Nagy Ágnes Kossuth-díjas költő, műfordító, esszéista. Költészetében szigorúan tartotta magát a racionalizmus, de a látszólagos szenvtelenség, távolságtartás, hűvös józanság és csillogó intellektus mögött kimondhatatlan szenvedély parázslott.

Szülei az Ugocsa megyei Halmi községből vándoroltak Budapestre az első világháború után, Nemes Nagy Ágnes már itt született. A legendás Baár-Madas Református Leánylíceum tanulója volt, a költőigazgató Áprily Lajos személye meghatározta versírói pályáját. A Pázmány Péter Tudományegyetemen tanult tovább, ahol megismerte Szerb Antalt, Halász Gábort, valamint Lengyel Balázst, akivel 1944 áprilisában össze is házasodtak. A második világháború idején férjével, aki megszökött a katonaságtól, üldözötteket mentettek és bújtattak.

Első verseskötete Kettős világban címmel jelent meg 1946-ban, amelyért két évvel később Baumgarten-díjat kapott. Ugyancsak 1946-ban a Köznevelés című pedagógiai folyóirat munkatársa lett, majd Lengyel Balázssal megalapították az Újhold című periodikát, amely a babitsi Nyugat eszmeiségét és minőségigényét vállalta magára. A lapot egy idő után a hivatalos kultúrpolitika túlságosan polgárinak találta, s 1948-ban be is tiltotta. Ezt követően csak a Vigiliában jelenhettek meg versei, s emellett gyerekeknek szóló műveket írt. 1958-tól szabadfoglalkozású íróként dolgozott. Jelentős műfordítói tevékenységet is folytatott, főként francia és német nyelvű műveket ültetett át magyarra.

A hatvanas évektől ismét megjelenhettek versei, az 1969-es Lovak és angyalok című kötetéért József Attila-díjjal jutalmazták. Költészetében szigorúan tartotta magát a racionalizmus, de a látszólagos szenvtelenség, távolságtartás, hűvös józanság és csillogó intellektus mögött kimondhatatlan szenvedély parázslott. A hatvanas évek végétől neve egyre ismertebbé vált az országhatárokon túl is, külföldi folyóiratok, antológiák közölték verseit angol, német, francia és olasz nyelven.

Nemes Nagy Ágnes a hetvenes, nyolcvanas években a magyar irodalmi élet meghatározó személyisége lett, kapcsolatot tartott az emigrációban élő költőkkel, írókkal, több külföldi felolvasóesten, írótalálkoton is részt vett. Esszékötetiben pályatársáról, a műfordítás és a versírás gyakorlatáról, az alkotáslelektanról, verselemzésről írt. Gyermekeknek szóló meséi közül kiemelkedik a Bors néni könyve, amelyből

nagy sikerű előadás született a Kolibri Színházban. 1986-ban Lengyel Balázssal újraindították az Újholdat, amely almanach formájában évente kétszer jelent meg.

1983-ban életműve elismeréseként megkapta a Kossuth-díjat, 1991-ben pedig alapító tagja lett a Magyar Tudományos Akadémián belül szerveződő Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. Budapestén hunyt el 1991. augusztus 23-án. 1997-ben férjével együtt posztumusz megkapta Izrael Állam Jad Vasem-kitüntetését, mert a nyilasuralom alatt mentette az üldözötteket. 1998-ban a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány Nemes Nagy Ágnes Emlékdíjat alapított a magyar esszéirodalom legjobbainak elismerésére.

MTI

– 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 73.634 Ft-ot a kuratórium döntése alapján a veszprémi zsidóság történetének egy részével foglalkozó tanulmány megírására, pályázati önrészként használjuk fel.

Reméljük, hogy a 2017. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

Körzeti kitekintő

Debrecen

Joszéf Amrani, Izrael Államának magyarországi nagykövete egyéves küldetése alatt már harmadjára kereste fel a helyi közösséget. A magas rangú vendéget Horovitz Tamás elnök fogadta. A baráti jellegű megbeszélésen a fő téma az államalapítás 70. évfordulójára tervezett magyarországi

eseménysorozat volt, melynek a város, így a hitközség is részese lesz. Szó volt a kulturális és turisztikai lehetőségek még jobb kihasználásáról is. A találkozón részt vett prof. dr. Hunyadi László, Izrael tiszteletbeli konzulja, valamint Kreislerné dr. Grósz Zsuzsanna, a DZSH alelnöke is. A nagyköveti látogatás a hitközségen ebéddel fejeződött be.

A Cipők lett a világ második legjobb köztéri szobra

Can Togay és Pauer Gyula alkotását az 1920 óta megjelenő Architecture Digest online kiadása választotta másodiknak a világ 13 legfontosabb köztéri szobra közül.

A Cipők a Duna-parton nevű holokauszt-emlékmű nem véletlenül nyerte el a tekintélyes építészeti magazintetszését. Szellemi alkotója Can Togay János filmrendező, író, költő, és nem utolsósorban a Kultúrpart Potsdami Naplójának szerzője; társalkotója a 2012-ben elhunyt Pauer Gyula Kossuth-díjas szobrászművész, aki számos játékfilm szereplője is volt. A kompozíció a nyilasteror idején Dunába lőtt embereknek állít

emléket: Pauer Gyula hatvan pár korhű lábbelit formált meg vasból. A parti szegély terméskövére erősített cipők mögött negyven méter hosszúságú, hetven centiméter magas kőpad húzódik. Az emlékhely három pontján öntöttvas táblákon magyarul, angolul és héberül olvasható a felirat: „A nyilaskeresztes fegyveresek által Dunába lőtt áldozatok emlékére állítatott 2005. április 16-án”.

Az Architecture Digest Dél-Afrikától Texasig a világ szinte minden köztéri szobrát megvizsgálva adta a megtisztelő 2. helyet a magyar alkotásnak.

Kultúrpart

A magyar zsidóság jövőjéről

Az utóbbi napokban csendes, a széles közvélemény számára nem érzékelhető, de fontos folyamatok indultak el nálunk: a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségében (Mazsihisz) és a zsidó közösségekben. Régről elmaradt viták kezdődtek, amelyek nemcsak a zsidókat érintik, de így vagy úgy minden magyar polgárt.

Fináli Gábor rabbi vitaindító cikére négy tudós kollégám és barátom, Fröhlich Róbert országos főrabbi, Darvas István főrabbi, majd ismét Fináli Gábor és Horváth József, a Bét Sálom (a béke háza) zsinagóga – az én közösségem – világi vezetője tette közzé vitairatát egymás után a Szombat című zsidó folyóiratban.

Arról beszéltek mindannyian, mit jelent ma a magyar társadalomhoz elvághatóan kötődő, honfitársainktól el nem különülő, el nem zárkózó, vagyis neológ zsidóság.

Arról, hogyan éljen egy neológ zsidó, és milyen legyen egy „jó” neológ rabbi ma Magyarországon.

Milyenek legyenek a zsinagógák ahhoz, hogy spirituális otthont kínáljanak a látszatra teljesen szekuláris Magyarországon 2017-ben. Hogy ne váljanak üressé nem sokára. Melyek legyenek a neológ rabbi emberi- vallási alapelvei, lelküket merre fordítsák, szűkebb és tágabb környezetükkel hogyan viselkedjenek, milyen példával járjanak elől.

A „neológ” jelző fontosabb, mint gondolnánk, hiszen ez az irányvonal a legnagyobb magyar zsidó egyház, a Mazsihisz, valamint a városias, teljes szívükkel és egész életükkel magyar zsidókká vált, a modernség és a vallásosság együttesét viadó zsidó emberek irányvonala – immár kereken 150 esztendeje, a kiegyezés és a magyar zsidóság jogi befogadása, magyar nemzetbe emelésünk ideje óta.

Tehát a kérdés nem zsidó belügy. Ez a közösség régóta – minden fájdalom és csalódás ellenére – a magyar nemzettest szerves és aktív része. A zsidók tulajdonképpen már a honfoglalás óta erősebb vagy gyengébb szimbiózisban élnek honfitársaikkal, Magyarország többi lakójával, polgárával. Ezért szeretném nem zsidó fórumra, hanem a szélesebb közönség elé vinni ezt a beszélgetést.

Vágjunk a közepébe, indítsunk egy klasszikus idézettel! „Újra és újra föl kell emelkednünk abba a szellemi magasságba, ahol a fizikai erő a szellemi erővel találkozik. Nem keveredhetünk bűnös cselekedetekbe, miközben azért dolgozunk, hogy elfoglaljuk a minket joggal megillető helyet. Ne kívánjuk hát úgy csillapítani a szabadság iránti szomjunkt, hogy a gyűlölet és keserűség poharából iszunk.”

Ebben az évszázadban mindennap nemzedékváltás van. Amíg lassan középkorúvá lettem, sorra jöttem mögöttem – egy ideig tudtam követni – az X, Y, Z nemzedékek. De a múlt nem illen el ennyire gyorsan és könnyen, ahogy ma, a gyors technikai fejlődés és kommunikációs intenzitás korában tűnhet. A mi múltunkat nem lehet egyik pillanatról a másikra leváltani egy minőségibb szériával, nem dobhatjuk ki egyszerűen. Használtan is meg kell tartanunk, kezdenünk kell vele valamit. Többek között erre lehet jó vallási közösségek integráló, társadalmi kohéziót erősítő szerepe.

Kik vagyunk mi?

A vallás arra a kérdésre keresi a választ: kik vagyunk mi? Saját és családjunk múltja által korlátozott, véges emberi lények. Honnan jövünk, és merre tartunk? Miért élünk, ha úgyis meghalunk? És mi dolgunk lehet Vele, aki végtelenül meghalad minket?

Természetesen mindenkinek joga van ateistának lenni, de attól még ezeket a kérdéseket senki, akit anya szült, nem kerülheti el. Mind jövünk valahonnan, és mind az ismeretlenbe tartunk, ez a legvégső demokrácia és egyenlőség összeköt bennünket.

Mindannyiunkban meglepően elevenen él a családjunk története, és gyakran észrevétlenül alakítja a döntéseinket. Elszakíthatatlan kötelék. A magyar zsidó közösségekben a második- vagy harmadgenerációs holokausztütlőlők,

Mindannyian innen indulnak. Hová jutnak?

(Képünk illusztráció)

azaz mi magunk a tudatalattinkban hordozzuk a félelmet, amely enyhülhet és enyhül is az újabb nemzedékekben, ám egészen nem múlik el.

Azok a zsidók, akik félnek, sokszor nem más emberektől vagy eszméktől félnek, hanem önmaguktól és a lehetőségeiktől. A család múltja zárja le előttük a jövőndő útját, mert a félelem legfőbb tulajdonsága, hogy eltorlaszolja a jövőt, amikor foglyul ejt a múltban. A félelem miatt létre nem jött életek, találkozások, alkotások jövővételhetlen hiányában érződik a múlt bénító uralma felettünk.

Vannak kisebbségi magyarok, akik feladják, és beolvadnak. Vannak romák, akik a teljes asszimilációval vagy a közösségükön belüli elmagányosodással fizetnek azért, mert ki tudnak emelkedni a kilátástalan szegénységből. Vannak zsidók, akik félnek zsidónak lenni.

És aki fél, az fél a rabbtól, fél a héber betűtől, fél a tükörtől is. Aki fél, az letiltja, kitiltja, kiradírozza, kicenzúrázza az odaképzelt mumust. Átnéz rajta, és még ezer trükköt megpróbál, hogy önmagát megnyugtassa, de a photoshopolás nem segít, mert az emberi életek nem digitális képek.

Ebben a pillanatban kell belépni egy rabbinak vagy papnak, lelkipásztornak! Olyan rabbinak, tanítónak, aki az életét arra tette fel, hogy a zsidó közösségeknek segítsen, és a Jóisten nevét és dicsőségét lehozza a földre, megtanítsa mindenkinek. Olyan rabbinak, aki a mindennapi imában elmondott ötös alapveti magáénak vallja: tanul, tanít, megőriz, megcselekszi, amit a Tóra vár tőle, fenntartja a hagyományt. Aki tud választ a kérdésre, hogy ki vagyok én, és mi dolgom van halandóként a földön. Vagy tud segíteni abban, hogy a választ megtaláljam. Ezzel el is szokott telni egy-egy értelmes és gazdag élet.

Itt léphetünk át a következő szintre: a saját lelkünk, majd a világ megjavításának igényére és színtjére (héberül: tikkun ha-nefes és tikkun ha-olam). A személyes és közösségi dimenziót elválaszthatatlannak valló vallási vezető feladata, hogy tudja, mit jelent kis közösségének az a spirituális élmény, hogy egy nagyobb közösség, a magyar társadalom része. Legyen eme vezető számára evidens, hogy „a lélek megjavítása” nem lehetséges „a világ megjavítása” nélkül.

A „vallási vezető” szóhasználat nem tévedés! Nem attól lesz valaki rabbi vagy főrabbi, hogy a neve elé odabigyesztik a titulust. A rabbót a tettei és az ezek miatt őt követő közössége teszi azzá, aki. A rabbi számára a múlt nem bénító, hanem tájékozódást segítő hatalom iránt – konzervatív és anarchista is egyszerre. A hagyományt elevenné teszi a jelen számára, mert nem engedi el, sőt ki is meri mondani, ami esetleg a hatalmasoknak, a vallási vagy világi hierarchiában fölötte állóknak nem tetszik, mert ő tudja, hogy ki előtt ad számot. És pontosan tudja azt is, hol él, és kiket szolgál.

A neológia hungarikum

Magyarországon és azon belül Budapesten élünk, történelmével, sorsával, sorstalanságával együtt. Kezeljük tényként, hogy a budapesti zsidók döntő többsége már a XIX. században zsigerileg menekült mind az öntudatos reformmozgalomtól, mind az öntudatos ortodoxiától. Ezek a maguk

módján tiszteletre méltó irányzatok ma is létező, de apró közösségeket tartanak fenn nálunk. Budapesten az elmúlt két évszázadban sohasem volt komoly tömegbázisa egyik mozgalomnak sem. Az urbánus magyar zsidók általában a harmadikutas neológiát választották, aminek sohasem volt definíciója. A neológia olyan külön(leges) történet, ami esélyt jelentett és jelent ma is a hagyományra épülő, erős vallási kötődést feltételező, fokozatos, átgondolt és végigbeszélte megújulása.

A neológia hungarikum, a magyarra vált zsidóság saját vallási mozgalma, és semmi több. Olyan magyarok mozgalma, akik teljesen magyarrá lettek, és teljes mértékben megmaradtak zsidónak, sőt még inkább azzá lettek magyarként. Bármelyik erős közösség hozzájárul Magyarország jobbá tételéhez, a szolidaritás növeléséhez, mert túl sokan vannak, akik már kiestek majd minden közösségből, és úgy érzik, egyedül vannak, nem tartoznak sehová. Mindig jobban érezzük ezt a társadalmat eluráló magányt a karácsony és a mi téli ünnepünk, a hanuka közeledtekor.

A zsidó vallás közösségi természetű, egyedül jóformán nem gyakorolható. Úgy tartjuk, csak együtt, egymást segítve és a világot is megjavítva javíthatjuk meg a lelkünket, válhatunk jobb emberekké. Ki kell jelenteni: csak a rabbikon múlik, hogy megtanítták-e az embereknek, mire használják a szikrákat, amik bennük vannak, és fölfelé vágyakoznak.

Vajon egyesítjük-e a Fennvalót a mi saját szellemi és fizikai adottságainkkal?

Van egy állítás a Talmudban: „Mindennek Istene múlik, kivéve egy dolog: hogy az ember merre vezeti önmagát” („Hákol bidé sámájim, huc mijirát sámájim” – Bráhot 37a). Isten ki tudja nyújtani felénk a kezét, de helyettünk elfogadni nem tudja, nem tud helyettünk jobb emberré válni.

Egyik elsőleges dolga a neológ rabbiknak nemcsak az általuk viselt ősi titulus görcsös megvédése, hanem annak folyamatos ápolása is. A zsidó ember prófétáktól kapott parancsolata, hogy tetteivel és lelkesedésével álljon ki a Teremtő igaza mellett, illetve élete és tettei cáfolják meg azokat az állításokat, miszerint a félelem és a bezárkózás a honi zsidóság két vezető eszméje. A példamutatás abból is áll, hogy miközben elérjük a minket megillető helyünket, nem keveredhetünk bűnös cselekedetekbe.

Egy dologban nem engedhet egy rabbi: az istenfélelemben – ezt sugározni kell önmagából, és akkor a tettei igazolják őt minden pillanatban.

Van egy közös célunk. Fentebb idéztem már ebben az írásban – akkor még névtelenül – egy nagy hatású, mélyen vallásos keresztény hívő, Martin Luther King tiszteletes leg híresebb beszédét: „Újra és újra föl kell emelkednünk abba a szellemi magasságba, ahol a fizikai erő a szellemi erővel találkozik.” Ezt kellene kiírni minden rabbiszobára. Légy öntudatos ember és öntudatos zsidó! Szolgáljál alázattal mind az Isten, mind az embert, ahogy a Talmud is tanítja: „Hanina ben Dosza rabbi mondta: akin az emberek jóakarata nyugszik, azon ott van Isten jóakarata is” (Ávot 3/10).

(A cikk a Magyar Nemzetben jelent meg 2017. november 27-én.)

Radnóti Zoltán főrabbi

Palócföldi Zsidó–Keresztény Szabadegyetem

A harmadik esztendeje működő balassagyarmati Zsidó–Keresztény Párbeszéd Szabadegyeteme az elmúlt hetekben újabb két sikeres szemináriummal örvendeztette meg a már eddig is számos színvonalas eseménnyel elkényeztetett hallgatóit. E példaértékű vidéki szellemi-erkölcsi tudatformáló műhely rendezvénye keretében először egy rendhagyó városi kulturális gálaműsort mutatnak be.

A bevezető részben a konferanszié, *Majdán Béla* művelődéstörténész az 1944-ben elhurcolt kétezzer balassagyarmati polgárról emlékezett meg, külön is hangsúlyozva, hogy a város gazdasági-kulturális életében az a hét évtizeddel ezelőtti barbarizmus máig ható úrt hagyott maga után, „félkarúvá téve Palócország fővárosát”. Szólt a zsidóságot egy kaptafára húzni szándékozók téveszméiről, beszélt a milliányi egyedi zsidó sorsról, példázatként Radnóti Miklós, illetve Sík Sándor életének párhuzamaival és különbözőségeivel ismertette meg a Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola koncerttermét megtöltő szépségű közönséget. A témához illő illusztrációként Radnóti Miklós Bori noteszből olvasott fel részleteket *iffi. Majdán Béla*, majd Sík Sándor Hívők és hitetlenek című versét mondta el.

Ezt követően Liszt Consolation No. 3 (Vigas) című parafrázisa hangzott el *Teszter Nelli* zongoraművész előadásában.

A konferanszié ezután a helyi zsidó örökséget ápoló civil szervezetet 25 esztendeje létrehozó Kertész István alakját idézte fel. A hallgatóság megismerkedhetett e civil szervezettel, a Kertész István Alapítvány negyedszázados munkásságával, amely számos elismerést aratott országon belül és azon kívül is.

A záró részben *Csábi István* Madách-díjas előadóművész, *Nógrádi Gergely* kántor és operaénekes (Teszter Nelli kíséretével), a Gyarmati Színkör, *Lombos Márton* (ének, dzsessz) és *iffi. Ember Péter* (zongora és 5 tagú dzsesszegyüttese) zsidó származású szerzők népszerű műveiből nyújtottak át sokszínű csokrot a közönségnek, mely két óra után sem kívánt mozdulni. Az alapítvány korábbi, nagy sikerű rendezvényei felidézéseket Kálmán Imre, Ábrahám Pál, Gershwin, Presser Gábor dalain át, egészen egy Rejtő Jenő-kabaréjelenetig, a jó hangulat és a vastapsok sorozata biztosított volt.

Az eseményen *Nagy Ákos*, a Mazsihisz kommunikációs igazgatója mellett tiszteletét tette Balassagyarmat elmúlt 25 évének valamennyi polgármestere, mintegy jelezve, hogy a Mazsihisz és különösen a városi önkormányzat támogatása nélkül e negyedszázados örökségeltető civil sikertörténet nem valósulhatott volna meg.

Az est folyamán a szervezet motorja, Majdán Béla hathatós munkássága mellett az egykori és a mai hitközségi elnök, *Róth József* és *Bauer József* segítő közreműködéséről is méltatás hangzott el.

Az alapítvány év végi ajándékaként a következő szeminárium előadás keretében két újabb egyedi zsidó sorssal ismerkedhetett meg a szabadegyetem hallgatója. Majdán Béla sajátos módon, paralel beszélgetett *Zicherman Sándorral*, a 81 éves, nemzetközi hírű, halmozottan kisebbségi sorsú kárpátaljai festő- és éremművésszel, szobrásszal, grafikussal, valamint *Gerendás Péter* zenei előadóművésszel. Mindkettőjük életútja, a zsidósághoz és a kereszténységhez fűződő viszonya egy-egy autonóm, tanulságokkal teli történet.

Külön érdekes volt hallani, hogy az energikusságával a mai napig magával ragadó, holokausztütlőlők képzőművész – török időktől, a nagyváradi Váradai magyar nemesi család sarkaként – édesanyja révén hogyan élte túl a vétszöröket.

A párhuzamos életrajzok föllevenítése közben Gerendás Péter saját számainak igényes előadásával nagyszerű hangulatot teremtve, több alkalommal is dalra fakasztotta közönségét.

Nagy Angela

Ki emlékszik?

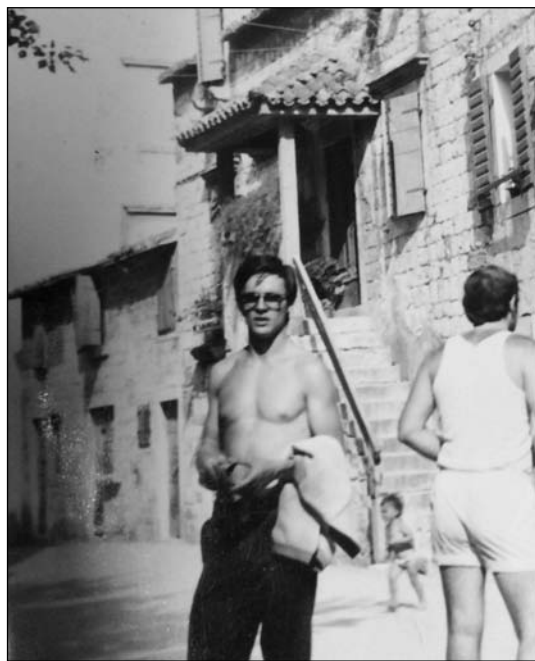
Miután 1967 nyarán megszünt hazánk és Izrael között a diplomáciai kapcsolat, egyre komplikáltabb lett a kiutazás és a kivándorlás. Pontosan 1972 tavaszára a legfelsőbb szinten eldöntötték, hogy a szovjet vezetők tudta nélkül egéruat kell nyitni a magyarországi katonaköteles zsidó fiataloknak, hogy kiutazhassanak Izraelbe. Egy nagyon szűk stáb kidolgozta a koncepciót, és teljesen titokban kezdtük meg a legális kiutazás előkészítését. A magyar kémelhárítás a belgrádi zsidó hitközség közreműködésével nyári táborokat szervezett Splitben. Közvetlenül a tengerparton egy kikötésre alkalmas épületet béreltünk. Elég spártai volt, tele vasággyakkal és az ottani szokás szerint udvari guggolás véccével. Több alkalommal az éppen végzős zsidó árvaházi fiatalokat kísértém ki ebbe a táborba, ahonnan az előre meghatározott hatodik napon a lányok, fiúk eltűntek a táborból. Az izraeliek a támogatásért cserébe olyan információkkal szolgáltak, amelyek már nemcsak a nyugati hírszerzésnek, hanem a szovjeteknek is a hasznára voltak. Innentől annyira megnyíltak, hogy hasonló táborokat szervezhettünk a moszkvai fiataloknak is.

Jómagam az első kiutazáskor – a Keletiben volt a találkozó, mindenki egyéni útlevelel érkezett – Budapesten még nem csatlakoztam a csoporthoz. A magyar határőrizeti szervek elől is titkoltuk, hogy együtt vagyunk, így én csak jugoszláv területen mutatkoztam be a velem csaknem egykorú társaságunk. Figyelnem kellett, nehogy illetéktelenek ránk tapadjanak még hazai területen.

Emlékeimben él egy huszonvalahány esztendő, antikváriumban dolgozó hölgy és a képen látható fiatalember, akivel ott, Splitben összebarátkoztunk.

Az állambiztonsági történeti levéltárban a korabeli szokásoktól eltérően az erről szóló feljegyzések hiányzanak. Feltehetően a magas szintű konspiráció miatt mindent megsemmisítettek. Talán a Jointnál fennmaradtak. Ezért kérem, hogy akik erről vagy az ezzel kapcsolatos kiutazásokról tudnak valamit, esetleg itthon vagy Izraelben emlékeznek erre a kalandra, jelezzék az info@szantograf.hu mail címre.

Szántó István

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Lengyelország

Krakkóban megnyílt az első holokauszt után épült kóser szálloda. A II. János Pál pápáról elnevezett nemzetközi repülőtér közelében létesült, 35 szobás Hotel Polinban egy zsinagóga is található. A vallási előírásokra tekintettel a felvonót előre beprogramozták, hogy a vendégek szombaton is használhassák. A szálloda konyháját *Michael Schudrich* országos főrabbi felügyeli. A tervek között szerepel egy mikve (rituális fürdő) létesítése is. A tulajdonosok fő célja, hogy az új szálloda hozzájáruljon az Izrael és Lengyelország közötti turistaforgalom növekedéséhez.

Guatemala

Az Egyesült Államokat követően a közép-amerikai állam kormánya is Jeruzsálembé kívánja áthelyezni izraeli nagykövetségét. A 16,5 millió lakosú országban mintegy ezer hitvestvérünk él. Az első családok a 19. század közepén Németországból érkeztek, majd a 20. században Németországból, a Közel-Keletről és Kelet-Európából elmenekült zsidók telepedtek le Guatemalában.

Az egyes közösségek megőrizték identitásukat, és saját zsinagógáik vannak. Külön csoportot alkotnak a német származásúak, a kelet-európaiak és a szefárdok. A közösségeket a Központi Tanács nevű ernyőszervezet fogja össze. Az elmúlt években Izrael és Guatemala között szoros politikai és gazdasági együttműködés jött létre.

A Latin-Amerikai Zsidó Kongresszus (CJL) és a guatemalai zsidó közösség kitüntette *Oscar López* oktatásiügyi minisztert, aki kezdeményezte a soával kapcsolatos oktatási programok bevezetését és fellépett a gyűlöletkeltés minden formája ellen. *Ariel Seidler*, a kongresszus igazgatója szerint „a miniszter tevékenysége hozzájárult a másság elfogadásához és a diszkrimináció elutasításához”.

Irán

Sam Kermanian, az Iráni-Amerikai Zsidó Szövetség vezető tanácsadója közölte, hogy ismeretlen személyek december végén Shirazban betörték a Kashi és a Hadash zsinagógába, meggyalázták a szent tekercseket, széttéptek mintegy száz imakönyvet, és elvitték az ezüst tóradíszeket. A súlyos antiszemita provokációt követően a közösségek vezetői kérték a hatóságokat, hogy védjék meg a vallási helyeket, vigyázzanak a hívők biztonságára, és állítsák bíróság elé a bűntény elkövetőit.

Teherán után Shirazban található az ország második legnagyobb zsidó közössége. Az 1979-es forradalom óta azonban hittestvéreink száma nyolcezerrel kétezerre csökkent a városban. A megfélemlítést mutatja, hogy a hatóságok 13 shirazi zsidót „Izrael javára történt kémkedés” vádjával 2000-ben őrizetbe vettek és elítéltek. *Sam Kermanian* szerint az antiszemita propaganda az utóbbi időben megerősödött Iránban.

Svédország

A Times of Israel hírportál közölte *Magnus Hellgren* svéd nagykövet nyilatkozatát, melyet a Makor Rishon izraeli lapnak adott. A közel-múltban Malmöben és Göteborgban történt szélsőséges cselekedetekre utalva, a diplomata kijelentette, hogy a hatóságok nem tudják kellően biztosítani a zsidók védelmét. A kipa utcai viselésével kapcsolatos félelemről megjegyezte, hogy „ez a valóság, amit nem szabadna engedni, hogy megtörténjen”. „Ha egyetlen zsidó is erre kényszerül, az a mi kudarcunk.” A nagykövet megemlítette, hogy Svédország nem nyújtja azt

Guatemala. Ariel Seidler: a miniszter tevékenysége hozzájárult a diszkrimináció elutasításához

az anyagi támogatást, amit a helyi közösségek biztonságuk megerősítése érdekében kértek.

Margot Wallstrom külügyminiszter egy korábbi nyilatkozatában Izraelt bírálta, és elsősorban a közel-keleti válsággal indokolta az arabok radikalizálódását. A miniszter szerint a palesztinok nem látnak jövőt maguk előtt. „Svédország nem folytat Izrael-ellenes politikát” – szögezte le.

Stefan Lofven kormányfő az Európai Zsidó Közösséghez (EJA) írt levelében közölte, megbízta kormányát, hogy tegyenek további javaslatokat az antiszemitizmus elleni harcra. A miniszterelnök kiemelte: „Minden lehetséges lépést meg kell tenni a zsidó közösség megvédéséért, hogy tagjai biztonságban és félelem nélkül éljenek.”

Kovács

Irán. Istentisztelet egy shirazi zsinagógában

Micve a mikve

Nincs közösség mikve nélkül! Előírásaink szerint nemcsak hagyománytisztelő testvéreink, de a gérek (betérők) számára is rendkívül fontos intézmény. A rituális tisztaság záloga.

Az erzsébetvárosi mikvét jártuk végig.

Seres Imre fürdőmester kalauzolt Közép-Európa legrégebbi mikvéjének területén.

Haladtunk látványosan szép „úton”, pazarul felújított szakaszokat érintve, mint például a női fürdő, amely tényleg a legkényesebb igényeket is maradéktalanul kielégíti.

A napjaink látogatói előtt ismeretlen zegzugos folyosókon járva, lépcsőkön le-fel, bekukkantva kisebb helyiségekbe is, a kontraszt meglehetősen nagy.

Igazi, egyedülálló muzeális értékeket láthattam: korabeli eszközöket, gépeket, a porcelánmanufaktúra speciálisan e helyre gyártott csempéit, szappantartóit, lámpákat, ezek mindegyike mélyen hatott rám, hiszen elődeim vallási rituáléjának részét képezték.

Láthattam a szabadtéri és a belső, zárt terű edénykóseroló lehetőségeket, majd a szuterénban a korábban családi fürdőzéshez létrehozott öltözősort, megtudtam, hogy pedikűrt is igénybe vehettek, s volt a zuhanyozás előtti utáni kényelmet szolgáló ülőke és lábtartó is.

A hullámtörő műszaki kialakítására számos szakember még ma is rácsodálkozna.

A továbbiakban egyedi világítódudvari megoldást láttam vízköpővel. Voltunk az úgynevezett gőzkamrában – ide csak férfiak jártak –, ahol öntöttvas radiátorok, belső párologtató, korhű üvegajtók, zárszerkezet is emlékeztetett a múltira. Ez az emlékeztetés folytatódott felfelé haladva, megérintve a valaha műves fakorlátot, látva azt a kényelmet, amit a kis kókuszszőnyegek nyújthattak.

Az emeleti belső szinten ma is üzemképes porcelánkapcsoló, hajólámpa, meleget ontó gőzvezeték, horganylemezek, kézzel gyártott öblítőtartály idéz egy korábbi időszakot.

Személyzet állhatott rendelkezésre, „dörzsölőasztal” masszázsszolgáltatásra, mindig frissen mosott lepedők a törölközésre, a III. osztályú fürdőrészen gyékény a nedves dolgok szárítására.

A pincében ásvott, téglás kút, 6,5–7 méter mélyen volt a víz, s a magassága kétféle méter. A női mikve helyi feltöltése még mindig innen indul.

Öt ablak mutat az utca felé, itt történt a szén beöntése, majd csillékbe lapátolása, azt pedig kb. 40 méter hosszan tolták hátra a Marabu 4. kazánokhoz. Pincefolyosó mutatta a csillék „fogadósínét”, majd azok végét. Egy csille útja

Névsorolvasás anno

Ha jól számolom, az 1875-ben született Jakab nevű nagyapám szépapjának volt a családfői kötelezettsége, hogy a saját és családtagjai eredeti neve helyett német család- és személynevet jegyeztesse be. 1788. november utolsó napjáig kellett a bejelentést megtenni. A rendelet szerint a névtulajdonos új nevét élete során nem változtathatja meg. A birodalom zsidó lakosait erre II. József – a kalapos király – kötelezte 1788. január elsejétől hatályos rendeletével. Ettől kezdve a körülmételési, születési, házassági, halálozási könyveket is német nyelven kellett vezetni.

A rendelet bevezető mondata az örökös tartományok összességére vonatkozóan és egyetemesen rendeli el a változtatást, azonban már az 1. § úgy szól, hogy a zsidóságot minden tartományban rá kell bírni a német nyelvű személy- és családnév bejelentésére.

Más, szintén nem német – mondjuk magyar és cseh – alattvalók neve vajon miért nem zavarta királyi öfelségét?

A névváltoztatás évében még szerepelt az összeírásokban a régebbi, zsidó név és az új is, a következő évi összeírásban már csak az újonnan felvett nevek jelenhettek meg a korábban használatosak nélkül – szölt a reglama.

Pedig én is kíváncsi lennék eredeti nevünkre...

50 Ft bírság járt annak, aki nem a véglegesen felvett német személy- és családnévet használta. Ha pedig vagyontalan volt a szabálysértő, az volt a büntetés, hogy eltávolítandó egész családjával „a birodalom összes államából”.

A Zsidómagyarok Családi Könyvtára c. kötetben olvastam dr. Székely Albert A zempléni zsidómagyarok című tanulmányát 1942-ből. A szerző úgy kezdi írását, hogy „Zemplén vármegyében – bár közel voltunk Galíciához – már több mint 100 évvel ezelőtt is sok régi magyar névvel találkozunk”. Sorolja is a Zemplén vármegye árendásainak és zsidó taksásainak 25 évvel a császári rendelet megjelenését követően, 1811/12-ben keletkezett lajstromában talált neveket.

Hivatalnoki lezserség vagy polgári engedetlenség lehetett az oka, hogy jó néhány név (ha ragaszkodunk II. József akkurátus rendeletéhez) nem mindenben felelt meg a kalapos király által diktált előírásoknak. Igaz, hogy a szóban forgó király utóda már enyhített: immáron sor kerülhetett későbbi névmódosításra. Így születettek hát ilyen nevek: Farkas József, Jákob és Moises, Lőrincz Herskó, Mózes Szinnay, Sajó Altman, Fábián Jakob, Fetske Izsák, London Cháim, Czibere Wolf, László Izrael, Csillag Lévi, Gyertyamártó Ábrahám, Pappanos Bernát, Kupakos Ádám, Fűzfaház Salamon.

Érdekesnek érdekes, azonban egyáltalán nem mosolygató, hogy egyes „zsidómagyarokat” ragadványnéven listázott, tartott nyilván a taksahivatal: Sinter Jud, Sánta Zsidó, Zsidó Józsi és Jankli, Pálenkafőző Jakab, Gatyás Salamon, Pipatsináló Ign., Zsidó Laboda, Szemes Zsidó, Herskó Gatyás József, Miska Zsidó, Híjábajótt Hercsi, Kajla Lefkó, Pályinkafőző Jud, Zsidó Palkó, Görbe Mojzes...

Önkéntesség, szabad névválasztási lehetőség tehát alig-alig mutatható ki a 230 évvel ezelőtt hatalmi, uralkodói aktsussal elkezdett, majd némi önkéntesség alapján folytatott névváltozások során. Szerintem a későbbi, a huszadik században már önkéntes elhatározáson alapuló magyaráítások zöme is inkább kényszeredettségből, félszből, vegyes házassági vagy egzisztenciális alkalmazkodásból eredt.

A leggyalázatosabb „névváltoztatási” hatalmi aktus persze az volt, amikor elődeinket őrzőik név helyett karjukra tetovált és/vagy rongyaikra varrott biléteken számokkal jelölték: 20925, 20926, 20927... E számok viselői a húszas években járó Weinberger lányok, Aliz, Klára és Éva voltak. A nyilvántartási számok mögött sok-sok szenvedés, testi és lelki fájdalom, gyász lakozott...

Politzer Tamás

21. századi mikve a 19. századi Kazinczy utcában

három ember munkája volt, kevés pihenőidejüket egy sodronyos vaságyon töltötték.

Az ún. „műszaki részben” helyezkedik el a három darab, egyenként 2000 literes, meleg vizes hőcserélő tartály, ezek látták el például a tusolókat.

A férfi fürdőt is láthattam: kád-tusoló-páraelszívó, hótisza, hajtogatott lepedők, papucskok, 36–37 fokos víz és természetesen mellékhelyiségek állnak rendelkezésre.

A „rég, öreg mosoda” a háború előtti, réz-zománcozott mosógéppel, a központi meghajtású, ipari méretű (hatvan kg-nyi ruhára kalibrált) fűthető henger, a mosószódás láda, a mosóteknő és a szárítók, az öntöttvas falikút idézett kort, múltat, szokást, műszaki megoldásokat.

A II. osztályú fürdő (felső szint) régebben kádfürdővel, ma két medencével áll rendelkezésre, itt kevés időt tölt a látogató.

Tetőtér... letekintve két oldalon fiatalok által kedvelt szórakozóhelyek...

Vízgyűjtőt láthattam, 2x18 köbméteres tározót, lezárt, de üzemképes állapotban. Kis ajtót kinyitva, két nagy és két kicsi medencére csodálkoztam rá, mint ahogyan a mintegy 40 méter magasra törő kéményre is.

Odakint vallásos külsejű turisták álltak. Bebocsátásra vártak. (A cikk a Magyar Orthodox című periodika számára készült.)

Gál Juli

IZRAELI SZÍNES

Igény a halálbüntetésre

Borotvaélen táncol a terroristákra kiszabható halálos ítélet „reformja” az izraeli parlamentben: első olvasásban 52-en szavaztak mellette és 49-en ellene a 120 tagú testületben – közölte az MTI.

A változtatás szerint a bíróságok könnyebben szabhatnák ki halálos ítéletet terrorista gyilkosokra. Jelenleg katonai bíróságok szabhatják ki a legsúlyosabb büntetést, de csakis a bírák egyhangú döntéshozatalával. A reform révén elegendő lenne, ha a bírák egyszerű többsége szavazna a halálos ítéletre. További újításként szerepel a tervben az, hogy polgári bíróságok is hozhatnának halálos ítéletet, ráadásul az visszavonhatatlan lenne.

Benjámín Netanjahu miniszterelnök a változtatás mellett szavazott.

„Úgy vélem, szélsőséges esetekben, például ha valaki nevetve gyilkol, rászolgál a halálra, nem érdemli meg, hogy éljen” – mondta Netanjahu, de hangsúlyozta, hogy egy ilyen fajsúlyú döntést alaposan meg kell vitatni. Közölte, hogy most miniszteri szinten folytatódik majd a tanácskozás a tervezetről, és csak annak végeztével kerül vissza újabb parlamenti vitára. Ahhoz, hogy törvény szülessen belőle, még három olvasatban kell megszavaznia a képviselők többségének.

Izraelben eddig csak egyszer hajtottak végre halálos ítéletet, és akkor sem terrorista gyilkoson. 1962-ben Adolf Eichmann náci háborús bűneiért végezték ki.

Izrael 70. születésnapja elé, avagy a csúcsra járatott hisztéria

Előljáróban vessünk egy pillantást a térképre, és nagyítóval vizsgáljuk meg azt a parányi (20.770 négyzetkilométer) országot, annak is a fővárosát, Jeruzsálemet (125,1 négyzetkilométer), mely immáron 70 éve tüske a világ körme alatt.

Igen, jól tetszenek olvasni, nem kizárólag a muzulmán (ezen belül is az arab) országok, de egész Európa csőrét piszkálja a modern Izrael léte.

Izrael Állama – és általában a zsidóság – mindig is nagy érdeklődésre tartott számot, sajnálatos módon elsősorban az antiszemiták, illetve a burkolt antiszemiták körében, akiknek kedvenc szófordulatuk, hogy nem antiszemiták, „csak” anticionisták. Ezt a réteget ki kell ábrándítanom abból a hitéből, miszerint a kettőnek nincs köze egymáshoz, ugyanis van! Az anticionista v. Izrael-ellenes megnyilvánulás nem más, mint frakkba öltöztetett antiszemizmus.

Hogy miért mondom ezt? Mert az európai országok lakossága is öregszik, és ma már csak elvétve található olyan ember, aki élete során még tömegével látott zsidót, köztük esetleg pajeszos-kaftános chászidot is. Már azok is bántották a szemét, így igyekezett megszabadulni tőlük... ami majdnem teljes sikerrel járt...

Ezt követően – megköckáztatom, hogy pillanatnyi lelkiismereti válság eredményeként, de az eltelt hetven év tapasztalati alapján inkább ügyes számításból – nagy kegyesen megadta a lehetőséget, hogy Izrael fiai az ősök földjén ismét (immáron harmadszor) újra felépíthessék otthonukat.

Felépítették, jól prosperáló országot tudhatnak magukénak – amire a többség még álmában sem gondolt, és most irritálja –, annak ellenére, hogy a folyamatos fenyegetettség, a mindennapos terrortámadások mellett úgy mellelleg hat, minden esetben az arab világ kezdeményezte háborút sikeresen visszavert.

Itt jegyzem meg, hogy ma már nem érintenek meg olyan „bölcsségek”, amelyek azt bizonygatják, hogy Izraelt az amerikai segélyek tartják életben. Ugyanis Izrael már több mint húsz éve semmiféle gazdasági segélyben nem részesül. Katonai segélyben igen, ami annyit jelent, hogy a segély 80%-át (Izrael felé ez volt Obama egyetlen jótéteménye) az USA-ban köteles levásárolni. Izrael önerőből, a hi-tech ipar jóvoltából lett a mai világ egyik vezető gazdasági hatalma. A világ számos tőzsdéjén ma a sekul a második legkere-

settebb valuta. Azzal meg még annyit sem foglalkozom, hogy hány és hány európai ország „segítette” (pénz-paripa-fegyver) Izrael háborúit. Ugyanis a fegyvereladás nettó kereskedelmi üzlet volt, amelyben a csehek, a franciák és Dél-Amerika az „egyszer használatos” hadászati eszközeikért csillagászati árat számítottak fel.

És akkor nézzük: 2017. december 6-án a világ minden pontján kilengett a képzeletbeli Richter-skála annak hatására, hogy Trump elnök egy 1995-ös (Clinton-éra) kongresszusi határozatot ratifikált, és ezzel elismerte Jeruzsálemet Izrael fővárosának.

Döntése, hogy az amerikai nagykövetséget Jeruzsálembe helyezze át, erkölcsi jelentőséggel bír, és azt a célt szolgálja, hogy világossá tegye mindenki számára: szuverén ország

ugyanis 13 ország követsége volt Jeruzsálemben.

De nem azért ültem a klaviatúra elé, hogy a felzúdulás leglényesebb, de a mainstream média részéről egyáltalán nem vagy csak érintőlegesen ismertett okairól ne beszéljék.

A témát két részre kell osztani, mielőtt azonban belekezdenék, előrebocsátom, hogy eddigi álláspontomat – miszerint a világháló „civil” felhasználóit a felelősség alól felmentettem, és tudatlanságukat a hivatások politikusok, közéleti személyiségek általi félretájékoztatásnak tartottam – revideálok. Már csak azért is, mert az internet korában széles körű és valós időben történő információhoz juthat minden felhasználó.

Az első tárgyalandó téma az arab/muzulmán világ reakciója, ami lényegében semmi meglepetést nem okoz, illetve mégis. Ugyanis a magukat palesztinnak nevező araboknak – ami nem előzmény nélküli – rá kellett döbenniük, hogy „ügyük” elvesztette jelentőségét, és egyre kevésbé talál megértésre, támogatásra muzulmán körökben. Szólamok szintjén természetesen támogatják, de a megvalósítás elmarad, mint ahogy eddig is elmaradt az arab országok részéről a Gázai övezet lakóinak beígért anyagi támogatás egy jelentős része. Ezen nem kell csodálkozni, ha tisztában vagyunk azzal, hogy Szíriában hat év alatt félmillió ember esett áldozatul a testvérháborúnak, ha tisztában vagyunk azzal, hogy Egyiptom – leszámítva talán a nagyvárosokat – az éhínség szélén táncol, és boldog az a személy, aki fegyveres testület tagja lehet, hiszen ők külön üzlethálózatokkal rendelkeznek, melynek révén szociális támogatásra is futja.

A nemzetközi média részéről huzugság az, hogy Trump bejelentése

részbeni megszüntetése úgy az Egyesült Államok, mint Izrael részéről.

Az okok között feltétlen említést érdemel még, hogy a Palesztin Hatóság területén élő helyi lakosságnak elege lett vezetőik pénzlenyúlásából, abból, hogy amíg saját fiaik az aranyifjak életét élik, az utca emberét, azok gyerekeit terrorcselekmények végrehajtására uszítják. Tulajdonképpen ez sem új jelenség. Szorosan kapcsolódik Arafatnak a térségben történt megjelenéséhez és ahhoz, hogy a Tunéziából magával hozott arabok mindenben prioritást élveznek a helyi lakosokkal szemben. Ahogy Jeninben a legutóbbi tüntetés egyik résztvevője fogalmazott: elégünk van abból, hogy vezetőink fényűző módon élnek, nekünk meg mindenből a hulladék jut. Akkor inkább a „megszállás”, mint ezek.

Abban, hogy Mahmúd Abbász (mozgalmi nevén Abu Mázén) a legkülönbébb és lényegében nevéstéges nyilatkozatokat teszi, Obama hintalovának van elévülhetetlen szerepe, amelyre felültette őket. Csak-hogy ez a hintaló erősen billeg, és ma már nincs olyan józan fejű gondolkodó ember – még arab körökben sem –, aki elhiszi Abu Mázénnek, hogy az USA elnöke „szabotálja a békét, az igazság keresését”.

Különösen akkor nem, ha arra gondolunk, hogy a Gázai övezetben élők nyomora nemcsak a Hamász terroriszervezet, de az ő felkén is szárad. Nevezetesen az, hogy – és erről egyetlen média sem tudósít – a Palesztin Hatóság által ki nem fizetett hátralékok miatt humanitárius megfontolásból Izrael látja el Gáza olyan betegeit, akik e nélkül halálra lennének ítélve. Köztük számos rákbeteg gyereket. Az Izraellel kapcsolatos legfrissebb, „tudósítások” is csak arról számolnak be, hogy Izrael ismét teljes kapacitással látja el árammal a Gázai övezetet. Vagyis ahelyett, hogy nevén neveznék a gyereket és elmondanák, hogy a Palesztin Hatóság és a Gázát uraló Hamász terroriszervezet belső vitáját Abbász úgy gondolta elsimítani, hogy nemcsak nem fizeti ki az izraeli elektromos műveknek Gáza hátralékát, de maga szólítja fel Izraelt az áramszolgáltatás szakaszolására. Szokás szerint két vasat tartva a tűzben, kettős-beszél, és ezzel a Hamászt Izrael ellen uszítja. A híradásokból leginkább az jön át, hogy Izrael „megkegyelmezett” a Gázai övezet lakóinak, és korántsem az, hogy Abbász hajlandónak mutatkozott a teljes hát-

ralék – mintegy 40 millió sekul – azonnali átutalására.

Végezetül tekintsünk tőlünk távolabbi vidékekre, nevezetesen Európára...

Az Európai Unió szinte minden tagállama a hisztéria heveny tüneteit produkálja, melyhez az alaphangot az EU globális helyzete, valamint az egyes tagállamok belső problémái, illetve az Unió és saját érdekeik közötti nézetkülönbségek adják.

Évek óta hallani a franciaországi, az utóbbi időben Németországban, a belgáknál, de még a nagyon toleráns svédoknél is előforduló – nem csak a helyi zsidó lakosság ellen irányuló – terrortámadásokról. Ezek egy részét – minden bizonyíték ellenére – igyekeznek egyedi esetként kezelni, többnyire az elkövető elmeállapotát vagy magyarázni...

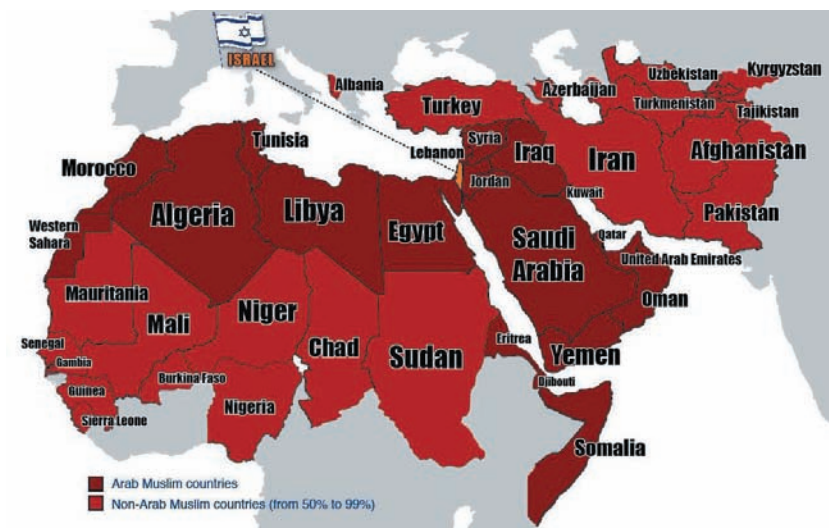
Franciaországnak, mint az európai országok közül az egyik legnagyobb volt gyarmattartó birodalomnak, immáron a negyedik generációs (helyben született) muzulmán populációt sem sikerül integrálnia, de bőszen bólogat a senki által meg nem választott EU-s külügyér asszonynak, Mogherininek ahhoz a többször elhangzott nyilatkozatához, miszerint Európa, sőt a világ minden baja megoldódna, ha a „palesztin kérdés” megoldódna. Vak gyűlöletében nem akarja észrevenni, hogy Izraelből, a Palesztin Hatóság területéről, egyetlen muzulmán sem menekül Európa felé. Ezzel szemben tény, hogy a Palesztin Hatóság területéről számos muzulmán megy a Perzsa-öböl menti országokba munkavállalás céljából.

A svéd külügyminiszter asszony meg a Jeruzsálemmel kapcsolatos döntés után meg kívánná tiltatni izraeli állampolgár beutazását az országába. Abba a Svédországba, ahol Göteborg és Malmö nem egy kerületébe már a rendőrség sem meri betenni a lábát, ugyanakkor az ott élő zsidókat napi szinten éri atrocitás. És ugyanez érvényes több európai országra is.

Többször leírtam, de úgy tűnik, még mindig nem elég szer.

Nagy az írástudók felelőssége a nép nevelésében – vagy éppen butításában. Újságírók, politikusok, közéleti személyiségek mind felelősek azért, hogy a hír hír legyen, ne pedig személyes politikai állásfoglalás. De – mint azt fentebb már említettem – az internet korában csak az az olvasó téveszthető meg, akinek nézeteivel a tálat huzugságdömping megegyezik.

Leharblog

Körülvéve 400 millió muzulmán

szuverén döntése, hogy mely települését nevezi ki az ország fővárosának. Ennél már csak azért sem lehet több, mert az, hogy Jeruzsálem a zsidó haza, Izrael fővárosa, már az ország alapító okiratában, a Függetlenségi Nyilatkozatban is szerepel, és az alaptörvény első pontja is egyértelműen leszögezi.

Tulajdonképpen itt pontot is lehetne tenni a téma végére, mert az már tényleg minden ország magánügye, hogy csatlakozik-e Amerikához, illetve azon többi országhoz, melyek szintén bejelentették költözési szándékukat. Ha már szóba hoztam az országok magánügyét, sokkal érdekesebb lenne azt boncolgatni, hogy az 1967-es – hatnapos – háborút követően milyen megfontolásból költöztették Jeruzsálemből Tel-Avivba a követségeiket? A hatnapos háborúig

óta számottevően megnövekedett a terrorcselekmények száma. Kétségkívül vannak zavargások, de a tüntetések nem számukban, sem az eddig is terrorgócként számon tartott helyükben nem haladták meg semmivel a máskor, a pénteki ima után szokásosakat. Csakhogy ezekről az elmúlt időszakban nem volt „kifizetődő” tudósítani, hiszen nem lehetett kellőképpen kidomborítani a bűnbak felelősségét.

Röviden szólva, az arabok felzúdulása, illetve annak várt nagysága és milyensége elmaradt. Ennek oka lehet elsősorban az, hogy az arab/muzulmán országokban a „palesztin ügy” prioritása megszűnt, a másik – és lényeges – oka az ENSZ egyes leányvállalatai (mint a „palesztin ügy” első számú életben tartója) támogatottságának teljes vagy

Csaknem kilenc millióra nőtt a lakosság 2017-ben

A polgári év előestéjén az izraeli Központi Statisztikai Hivatal közzétette a 2017-es évre vonatkozó népességi adatokat.

December 31-én Izrael népessége megközelítőleg 8 millió 973 ezer fő volt. A teljes népesség 74,6 százaléka zsidó, 20,9 százaléka arab és 4,5 százaléka nem arab keresztény, illetve vallás szerint nem besorolt.

A fenti számok nem tartalmazzák az Izraelben élő külföldi állampolgárságú munkavállalókat, akiknek a számát 2016 végén 170 ezerre becsülték, valamint azokat, akik tartózkodási engedély nélkül vagy nem elismert határátkelőhelyeken keresztül érkeztek Izraelbe.

2017-ben Izrael lakossága 1,9%-kal, 165 ezer emberrel növekedett. A növekedés 82%-a természetes növekedésnek tudható be, vagyis a születések és a halálos esetek közötti aránynak.

Mintegy 27 ezren alijáztak az országba az elmúlt évben. Az új bevándorlók legnagyobb számban idén is Oroszországból (27%) és Ukrajnából (25%) érkeztek, továbbá Franciaországból (13%) és az Egyesült Államokból (10%). A bevándorlók többsége (75%) európai volt, csak 5 százaléka érkezett Ázsiából és körülbelül 4 százaléka Afrikából.

2018-ban Izrael népessége bizonyosan eléri a 9 milliót, és az előrejelzések szerint 2056-ra akár 25 millióra is nőhet.

BZSH

Keresztény felekezetek képviselői emlékeztek meg a nyilasok áldozatairól

A nyilas vérengzések vértanúira emlékezve, keresztény felekezetek képviselői fölolvasták az 1945. január 12-én a budai Maros utcai kórházban meggyilkolt összes áldozat nevét.

Megrendítő megemlékezés színhelye volt a Budavári Önkormányzat szakorvosi rendelőintézte a II. kerületi Maros utcában: az épület egyik alagsori helyiségében egyfajta ökumenikus keresztény találkozó keretében emlékeztek a nyilasok által 73 éve itt meggyilkolt 84 áldozatra.

Mint ismert, a hírhedt nyilaskeresztes vezető, Kun páter vezetésével 1945. január 12-én délben nyilasok törtek

A Maros utcai épület

be a kórházba, a zömmel zsidó származású betegeket több keresztény egészségügyi dolgozóval együtt az alagsori folyosókon át kiterelték az udvarra, ahol agyonlőtték őket. A nyilasok azután január 14-én vérfürdőt rendeztek

a közeli Bíró Dániel Kórházban, majd január 17-én az Alma utcai zsidó szeretetotthonban is.

A megemlékezésen elhangzott: habár 73 évvel ezelőtt a mártírok éppen azon az alagsori helyiségen át mentek a biztos halálba, ahol a mostani megemlékezők összegyűltek, de még a konkrét helyszín ellenére is lehetetlen elképzelni azt a borzalmat, amit percekkel a haláluk előtt itt átéltek. Hiszen az udvarra terelt betegek és ápolóik tudatában voltak annak, hogy percekkel belül kivégzik őket.

Az összejövetelen – amelyen részt vettek többek között reformátusok, evangélikusok, katolikusok, pünkösdisták és baptisták – a szervezők azt mondták: azért fontos, hogy keresztény emberek is megemlékezzenek a vértanúkról, hogy a zsidó közösség ne maradjon magára a tragédia terhével, továbbá a mártírokra emlékező keresztények szembenézésre kívánják sarkallni a társadalmat az elkövetett bűnökkel.

Az embernek aligha nevezhető gyilkosok igazi célja a rablás és vagyonszerzés volt, a Maros utcai épületben a betegeket a nyilasok azért végezték ki, hogy ők maguk lakásokat szerezzenek a létesítményben. Ami teljességgel érthetetlen abból a szempontból, hogy a rablott javak és lakások megtartására semmi reményük nem lehetett, hiszen 1945 januárjában a Vörös Hadsereg már ostromgyűrűbe zárta a várost, a szovjet csapatok január közepén Budán már a János Kórház térségében foglalták el állásaikat.

A rendezvényen elhangzott az is: a XII. kerületi Turul-szobor talapzatára főlvésték azoknak a nevét, akik Budapest ostromában elestek, ám a listán olyan tömeggyilkosok is szerepelnek, akik aktív részesei voltak a nyilas vérengzésnek. A résztvevők azzal zárták a megemlékezést, hogy egyenként fölolvasták az 1945. január 12-én a Maros utcai kórházban meggyilkolt összes áldozat nevét.

K. Zs. /mazsihisz.hu

Az iszlám és a harmadik birodalom

Köztudott, hogy Adolf Hitler is-tenben nem, csak önmagában hitt. Ha egyáltalán tanúsított is akár csak egy kis érdeklődést valamelyik vallás iránt, hát akkor az az iszlám volt. Egyedül a muzulmán vallás tudta a mennyország iránt fellelkesíteni, csupán a szüzek által benépesített paradicsom elképzelése lendítette meg a fantáziáját: a hely, ahol patakokban folyik a bor, és „ez sokkal szebb, mint az unalmas kereszténység” – szokta volt mondogatni.

A hallgatóságban valószínűleg csendben felmerült a kérdés, hogy a Führerjük, aki sem alkoholt nem ivott, sem szexuális kicsapongásra nem volt hajlamos, vajon mit találhat annyira vonzóknak az iszlám paradicsomban.

Valójában iszlám hitű emberek hangolhatták Hitlert ilyen eufórikus nyilatkozatokra. A náci rezsim – írja David Motadel történész „Für Prophet und Führer: Die islamische Welt und das Dritte Reich” (A prófétaért és a Führerért. Az iszlám világ és a Harmadik Birodalom) című izgalmas könyvében – nagy erőfeszítéseket tett, hogy megnyerje szövetségesnek a muszlimokat az állítólagos közös ellenség – mindenekelőtt a Brit Birodalom, a Szovjetunió és a zsidók – elleni harcra.

Motadel tanulmányában számos európai és egyesült államokbeli archívumra hivatkozik. Könyvét az egekig magasztalták, és különböző díjakkal jutalmazták.

A londoni School of Economics egyetemen oktató történészt önéletrajzi okokból ragadhatta meg ez a téma: édesapja iráni, édesanyja pedig német származású volt.

Könyvében először is a német csapatok kelet-európai és észak-afrikai előretörésének következményeit ábrázolja: egyre több muszlim került német befolyás alá. A náci stratégiák abban reménykedtek, hogy mobilizálni tudják az iszlám világban elterjedt zsidógyűlöletet. A német külügyminisztérium ebből a célból több vallási vezetőt is Berlinbe irányított, mindenekelőtt a jeruzsálemi muftit, Mohammed Amin al-Husseinit. A

Embert barátjáról. A mufti barátkozik

szent Korán – hirdette ez a „lánglelkű zsidógyűlölő” – tele van a zsidók jellemtelenségének, csaló, hazug, másokat becsapó viselkedésének bizonyítékaival. A Berlinben felvett arab rádióadásokkal és a német repülőgépekről ledobott röplapokkal az egész muszlim világban terjesztették a mufti tirádáit.

A nemzetiszocialista propaganda sikere természetesen mérsékelt volt, és bizonyos korlátok közé szorult. Egyetlen iraki pogrom kivételével a háború alatt „nem tört ki nagyobb zsidóellenes felkelés” – írja Motadel. Ellenkezőleg: az iszlám lakosság bizonyos hányada nyíltan kimutatta együttérzését a zsidókkal.

Ennek az ideológiai kampánynak ráadásul sántított a hitelessége: bármennyire is lelkesedett Adolf Hitler a muszlimokért, a „néptársak” nem láttak fantáziát a multikultúra imádatában.

„Csaknem valamennyi német katonára egyértelműen az értésünkre adta, hogy a világ legjobban megvetett fajához tartozónak tart bennünket” – panaszkolta egy észak-afrikai férfi a nemzetiszocialista kormányhoz intézett memorandumában. „A német megszállók niggereknek, fekete fickóknak, de még zsidóknak is szidalmaznak bennünket.”

Tény, hogy nemcsak a zsidók körében, hanem a muzulmánok között is vannak körülmetéltek, és ezt a németek többsége nem tudta. A Szovjetunió lerohanása után a harcoló SS-

csoportok több százezer zsidó mellett sok muzulmán is agyonlőttek. Ennek csak akkor lett vége, amikor a berlini Birodalmi Főhivatal 1941 szeptemberében felvilágosította a gyilkos csapatokat arról, hogy „a körülmetélés nem bizonyíték arra, hogy valaki zsidó származású”.

Nagyon nyomasztó olvasni a könyvnek azt a részét, ahol David Motadel kifejti, hogyan zajlott a muzulmánok harci bevetése az SS-nél és a Wehrmachtnál. Az arab katonák nagy számban dezertáltak, sokszor éppen a velük szemben álló katonához. Észak-Afrikában sok muzulmán harcolt a brit hadseregben.

A Krímben és a Balkánon ezzel szemben a muzulmán egységek rendkívül vérszomjasnak bizonyultak. Az SS közelharc-divíziója Bosznia szerb területein nagyon sok civil meggyilkolt. Amikor 1944 áprilisában egy helyzetmegbeszélésen arról informálták Hitlert, hogy SS-katonák néha késsel vágják ki az ellenség szívét, a Führer megvonta a vállát, és csak annyit válaszolt: „Das ist mir Wurst!” (Mit bánom én!) Majd áttért a következő témára.

Martin Doerry

„Das ist Wurst” (Buchkritik)

Der Historiker David Motadel hat die merkwürdige Allianz der Nazis mit den Muslimen erforscht.

Der Spiegel 2/2018

Fordította: Benyó Marianna

KÖNYVAJÁNLÓ

Táborok könyve

Magyarok a náci koncentrációs táborokban

Vági Zoltán és Kádár Gábor, a két ismert holokausztkutató Táborok könyve című, csaknem 700 oldalas műve több százezer magyar zsidó megsemmisítésének, a közigazgatási és rendvédelmi szervek 1944-es tevékenységének, az akkori hatalom és a náci kollaborálásának, a magyar zsidók Auschwitz-Birkenauban és egyéb táborokban elszenvedett sorsának mély elemzése.

Az Auschwitz-Birkenau Múzeumban Vági Zoltán és Kádár Gábor volt az új magyar állandó kiállítás szaktanácsadója, a budapesti Holokauszt Emlékközpont „Jogfosztástól a népirtásig. A magyar holokauszt áldozatainak emlékére” című kiállítás forgatókönyvének ők voltak a szerzői. Monográfiák, cikkek, tanulmányok, filmek nagy tudású írói, kiállítások elismert, tudós rendezői.

Vági Zoltán, az ELTE tanára a Saul fia történész szakértőjeként segített a film hitelességének megteremtésében.

Kádár Gábor, a Közép-Európai Egyetem vendégprofesszora számos nemzetközi levéltári kutatási projekt vezetője.

A Táborok könyvében a két neves szakember elsőként próbálja feltérképezni a náci lágérhálózatot – a táborok százait –, az ott szenvedő magyarok sorsát, és azt is, hogy kik voltak a gyilkosok. Keresik honfitársaink nyomát. Bemutatják a náci koncentrációs táborokat, azok kiépítését, működési mechanizmusát, az ott folyó korrupciót.

A német gyárak nagy lehetőséget láttak a foglyok termelésbe való bevonásában. Az IG-Farben például benzint és műgumit akart előállítani. Ehhez szükségük volt szénre. Európa legnagyobb szénlelőhelye Sziléziában volt. A vállalat már 1940 óta keresett a régióban egy nagyberuházásra alkalmas helyet. Az SS megígérte, hogy az Auschwitztól 6 kilométerre fekvő Monowitzban hosszú távon biztosítja számukra a gyárak telepítéséhez az olcsó munkaerőt.

Az IG-Farben elkezdett építeni egy hatalmas vegyipari komplexumot. Ez a korabeli német gazdaság egyik legfontosabb beruházása volt. Számítalan vegyi anyagot, műgumit, metanolt, klórt stb. akartak előállítani. A munkaerőt az auschwitzi lágér biztosította.

1942 tavaszán kezdtek el építeni az új tábor: 7 barakkot, öt mosdót és latrinát, hogy a foglyoknak ne kelljen naponta 6 km-t gyalogolniuk Auschwitzból. 1942 őszén már 2000 rab dolgozott a monowitzi üzemben, és a létszámot egyre növelték. Könnyebb munkát 100–120 fogoly végzett, a többiek a nagy terület építkezésein ötvenkilós cementzsákokat emelgettek, betont kevertek, kábelt fektettek, kőművesként dolgoztak. Az örök brutalitása miatt már az első hónapban meghalt 103 fogoly.

Először lengyelek dolgoztak itt, később a munkások többsége a zsidók közül került ki, 1945 elején már 92 százalékuk. 12 órányi kényszermunkát kellett egy nap végezniük.

A foglyok legyilkolása már az első auschwitzi transzportoknál elkezdődött. Ehhez hozzájárult a verés, az éhezés, a különböző betegségek. Elkezdődtek a csoportos kivégzések – a lengyel ellenállási mozgalom megtorlásaként. A szőkési kísérleteket is kivégzéssel büntették. Kínzással vallattak. Elrettentésként alkalmazzák a nyilvános akasztást. Szőkés esetén a halálra éheztetést alkalmazták. Ráadásul a náci orvosok áltudományos kísérleteket végeztek a foglyokon. Sok magyar nőt sterilizáltak, Mengele ikreken végzett fájdalmas és értelmetlen kísérleteket.

Magyarok tízezrei haltak meg a rabszolgamunka, az elégtelen élelem, a járványok és az örök kegyetlensége miatt valamennyi lágérben. A háború végén a végsőkéig kimerült foglyokat az SS-egységek úgynevezett halálmenetekben, gyalog hajtották tovább, a szövetségesek elől menekülve. A súlyos betegeket – hogy ne legyenek a terükre – egyszerűen föbe lőtték.

A náci táborokban a végsőkéig elcsigázott emberek napi 12 órában, sok helyen télen is mezítlábasan, fapapucsban és nyári ruhában, a legkülönbözőbb élelmiszerektől és fertőzésektől kínozva robotoltak. Naponta egyszer kaptak vízszert, szinte minden tápanyagot nélkülöző levesfőlést és egyre csökkenő kenyéradagot. A legkisebb hibáért brutális veréssel fenyegették meg őket őrök. Fegyvereket és muníciót gyártottak neves német vállalatoknak, az egészséget károsító vegyszerekkel dolgozva.

A Táborok könyvében a két neves szakember folytatja a korszakkal kapcsolatos feltáró munkát, legújabb kutatási eredményeiket is felhasználva.

Ami számunkra különösen fontos: a szerzőpáros hétszáz oldalon keresztül elemzi a táborokba hurcolt magyar férfiak, nők, gyermekek sorsát. Megörökítik és megmentik az utókornak a szörnyű tragédia történetét: magyar állampolgárok százezeinek megalázó fogva tartását, munkaerejük végsőkéig való kizsákmányolását és többségük meggyilkolását. A legtöbb magyart az auschwitz-birkenau táborban ölték meg.

Magyarországon 60 év alatt háromszor fosztották meg a hatalmon lévők a tömegeket a vagyonuktól és osztották el újra az elvett javakat – olvasható az előszóban. Elsőként a zsidótörvényekkel, majd a második világháború után az államosítás révén a „gazdagok” – a földbirtokosok, a gyárosok, a kulákok – vagyonának kisajátításával. Ez a folyamat – a soát túlélő és az említett csoportba tartozó körben – a zsidókat sem kímélte. A harmadik alkalom, a rendszerváltást követő privatizáció (reprivatizáció) szinte mindenkit érintett, írják a szerzők. Egyre szélesebb tömegektől egyre nagyobb vagyont vettek el. De ekkor legalább az emberéletben okozott közvetlen kár csökkent – összességében a történetek.

(Könyv&Kávé kiadó, Budapest, 2017)

Benyó Marianna

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Húvós Katalin fogtechnikusmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétfévi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Csoportok indulnak: február 4. – február 25., április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

19–20. századi magyar és külföldi művészek festményeit keressük megvételre készpénzért gyűjtők, befektetők részére. Nemes Galéria, 1024 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 3. Tel.: +36-1-302-8696. Mobil: 06-30-949-2900. E-mail: nemes.gyula@nemesgaleria.hu.

Természetes gyógyulás!

Kínában szerzett orvosi diplomával és 25 éves klinikai gyakorlattal várom a gyógyulni vágyókat a legkülönbébb egészségügyi problémákkal.

Többek között:

- stressz, depresszió, kimerültség, alvászavar, fájdalomcsillapítás,
- emésztőrendszeri, vér- és energiakeringési, reumatológiai problémák,
- szervi betegségek, funkciózavarok.

Könnyű megközelítés, kulturált környezet.

Mórocz Simon, 06-30-898-6800.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es

számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondai Kft., www.mondai.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Sosannet Yericho

Téved, aki a fenti nevet olvasva egy gyönyörű, fiatal jerikói hastáncosnőre gondol. Ez egy nem közönséges, itthon ismeretlen légyfajta, angolul sandfly, homoki/sivatagi légy. Izraelben használják ezen elnevezést, kicsit művésznévnek tűnik. A betegség, amit okozhat, latinul: cutaneous leishmaniasis.

Előfordul Brazíliában, Mexikóban, több arab országban, újabbban menekülttáborokban, ahol a higiéniai körülmények a kritikus szint alatt vannak, de terjedhet bárhol. Sajnos átlépték (átrepülték) a jordán–izraeli határt is.

Sar-El önkéntes programban vettem részt másodjára novemberben. A fenti kellemetlen kis állatka lerövidítette az időt, amelyet ott tölthettem volna, meg kellett szakítani a munkavégzést és az ottani kellemes időtöltést. Csípése/harapása”, amit valószínűleg csak később vettem észre, elmergesedett, így erős gyulladás, gennyesedés indult a bal bokám felett. Semmi fájást nem éreztem, ez akár enyhítő körülmény lehetne.

Amikor észrevettem, és megmutattam a nemzetközi csoportbeli társaimnak, akik segíteni szerettek volna ötleteikkel, az alábbi tippek jöttek a csípést okozó miléte felől. A bázis raktárvezetője szerint méhcsípés, a 73 éves svéd fiatalember, Chris szerint moszkító, mert éjjel hallotta a zümmögésüket, a fiatal madricha hölgy szerint pók okozta (a Pókember című filmben elhangzik, hogy több mint 32 ezerféle pók létezik), végül Joe, a német Luft-hansa-pilóta úgy vélte, hogy óriáshangya volt, amelyből elég sok szaladgált ott, és mint mondta, ezek csípése veszélyes lehet. A pilóták nagy élettapasztallattal bírnak.

Nagyon pechesnek éreztem magam, mert el kellett hagynom a bázist, ahol együtt voltam nemzetközi csoportbeli társaimmal. De elkerülhető lett volna, hogy szinte pánikszerűen eljőjék, ha néhány egyszerű körülmény elvárható szinten működne.

Elsősegély deklaráltan volt, de ebben a helyzetben nem volt. Orvos nem jött ki, hogy megnézzze a sebet, nővér elméletileg lett volna, de amikor vártuk, hogy reggelre megérkezik, kiderült, hogy nem igazán képzett nővér, akire rábízhatja magát bárki, hogy kezelje a sebet. Gépkocsival nem vittek ki a repülőtérre, pedig éppen elértem volna egy hazainduló Wizzair-járatot.

Szerencsém volt, hogy Jeruzsálemben egy áldott jó család befogadott, elvittek kezelésre egy elsősegélyhelyre. Tőlük tudtam meg, hogy valójában ez egy légytől származó seb. Két infúzió 8 órán belül sokat segített, aztán kezeltem saját magam antibiotikummal és kenőccsel öt napon át. Ha nem kapok ilyen gyors segítséget, akkor nem tudom, hogyan jutok haza, illetve segélyhelyre. Végül itthon folytatódott a kezelés, és további két hét után már gyakorlatilag rendbe jött a seb, amit a kis gonosz légy okozott.

A Sar-El programot Jéhuda Meir Indor alapította 1983-ban, és ezzel igen jó szolgálatot tett Izraelnek.

Eredeti célkitűzések: (Wikipédiából)

1. Hozzájárulni a zsidó nép folytonosságának erősítéséhez. Contribute to strengthening the continuity of the Jewish people.

2. Kulturális csereprogram létrehozása a diaszpóra zsidósága és Izrael között. Creating a cultural exchange between Jewry in the Diaspora, and Israel.

3. Kapcsolat Izrael támogatóival szerte a világon, a kölcsönös előnyök szellemében. Partnership with the supporters of Israel around the world in a spirit of mutual benefit.

Önkéntesen jöttek több mint 30 külföldi országból. Sokan vannak, akik több mint 10 alkalommal voltak már, egy angol hölgy mesélte tavaly, hogy több mint 35 alkalommal vett részt 2-3 hetes ciklusokkal.

E lap hasábjain kéthetente megjelenik a hirdetés az éppen induló csoportokról, de tapasztalatom szerint hitestvérek csak kis létszámban vesznek részt a Sar-Elben. Ugyanez a helyzet a külföldi országokból jövő önkénteseknél is. Ez elgondolkodtató. A progra-

mot valamikor elsősorban zsidó önkénteseknek találták ki, és most ha 20%-ot tesz ki a részvételi arány, sokat mondanék. A hiányt itthonról lelkes hitgyülekezetes tagok és mások töltik ki, részben Izrael iránti személyes rokonszenvből, részben kis kalandvágyból. Egy „Magyar Szentföld” nevű, szanticskai (BAZ megye) alapítvány is be-szállt a szervezésbe.

Azt gondolom, hogy ennyi idő után a program jelenlegi főszervezőinek el kell gondolkodni azon, hogy mit lehet javítani, megreformálni, és az eredeti célokhoz igazítani a tevékenységeket annak érdekében, hogy a zsidó fiatalok, idősebbek is csatlakozzanak, és más vallásbeliekkel együtt hozzájáruljanak Izrael segítségéhez ilyen formában is. Két Finnországból jött hölgy és németek is így fogalmazták meg, miért vállalták a programban való részvételt.

Végül chanukka 7. napján elmentem laborvizsgálatra, hogy megtudjam, okozott-e más problémát a csípés, utóhatást, szövődményt, bármit. Chanukka 8. napján a laboreredmény kimutatta, hogy minden mérési érték az előírt határokon belül van, ilyen pedig húsz évre visszamenően nem volt nálam. Lehet, hogy a kislégytől védőoltást kaptam? Mindig azt mondom: bárkivel történhet csoda.

A fenti peches eset nem szegte kedvemet, továbbra is részt fogok venni a Sar-El programban. Ezzel az ismertetővel az a céloom, hogy több zsidó honfitárs jelentkezzen, csatlakozzon. De azt is gondolom, javítani lehetne az általános körülményeken, hogy ne forduljon elő hasonló helyzet, amelynek sokkal rosszabb kimenetele is lehetett volna.

Szerényi Imre

Programajánlat

FEBRUÁR

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Február 3. (szombat) 19 óra: Neil Simon: A vacsorameghívás – vígjáték

Február 8. (csütörtök) 19 óra: Inotai András előadása

Február 12. (hétfő) 19 óra: Ferenczi és Freud – dráma

Február 13. (kedd) 19 óra: Politikai beszélgetéssorozat: Juhász Péter
Február 14. (szerda) 19 óra: Ungvári Tamás estje

Február 15. (csütörtök) 19 óra: Marmorstein Berta – monodráma

Február 17. (szombat) 19 óra: A Weiss Manfréd család – film

Február 18. (vasárnap) 19 óra: Végző Csáki Judittal, vendég: Borbély Alexandra

Február 19. (hétfő) 19 óra: Herzl – kávéházi dráma

Február 20. (kedd) 19 óra: Ferenczi és Freud – dráma

Február 21. (szerda) 19 óra: Heller Ágnes estje

Február 22. (csütörtök) 19 óra: A Liberális Magyarországért Alapítvány – pódiumbeszélgetés

Február 24. (szombat) 19 óra: Királyhegyi Pál: Első kétszáz évem – vidám magánbeszéd

Február 26. (hétfő) 19 óra: Platón: A védőbeszéd – monodráma

Február 27. (kedd) 19 óra: Az alkohol öl?! – vígjáték

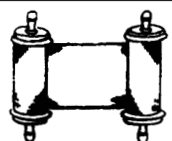
Február 28. (szerda) 19 óra: Gábor György: Mózesről Jézusig

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

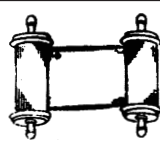
Február 5. Előadónk, beszélgetőtársunk Kaczvinszky Barbara újságíró. Téma: Szegénység, ezernyi népbetegség.

Február 12. „Mai vendégünk” sorozat debütál. Aki kérdez: Deák Gábor, aki válaszol: Gábor Anna művészettörténész. S miről is? A téma: Zsidó jelképek.

Február 19. „Biztonságunk érdekében” címmel nagyon érdekes előadás várható vendégeinktől: Gönci Péter, a Mazsihisz Biztonsági Szolgálatának igazgatója, valamint munkatársa, Drelyó Ágnes, a krízismenedzsment csoport és a biztonsági megbízotti program vezetője.

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek este Febr. 2.	Szombat reggel Febr. 3.	Péntek este Febr. 9.	Szombat reggel Febr. 10.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	16.40	8.00	16.50	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.40	8.00	16.50	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	16.40	9.00	16.50	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykörösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.30	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	16.30	8.00	16.40	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	16.30	8.00	16.40	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.45	8.00	17.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	8.30	17.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
N A P T Á R				
Február 2. péntek	Svát 17.		Gyertyagyújtás: 4.28	
Február 3. szombat	Svát 18.		Szombat kimenetele: 5.37	
Február 9. péntek	Svát 24.		Gyertyagyújtás: 4.39	
Február 10. szombat	Svát 25.		Szombat kimenetele: 5.47	
			Újholdhirdetés	
Február 14. szerda	Svát 29.		Jom kippur kátán	
Február 15-16. csütörtök-péntek	Svát 30.-Ádár 1.		Újhold	

Február 26. Zenés délután, a hangulatot fokozza: Füzy Gábor!
Valamennyi program hétfői napon, délután 15 órakor kezdődik.

Budai Mieve Klub
(II., Frankel Leó út 49.)

Február 11. (vasárnap) 17.00: Marmorstein Berta csodálatos élete. A történetet Rák Kati meséli el.

Február 17. (szombat) 18.00: Bolgár György, a jeles műsorvezető, újságíró, író a klub vendége. Házigazda: Bóta Gábor újságíró.

Február 25. (vasárnap) 18.00: Örökzöld dallamok, csevegés, tánc, is-

merkedési lehetőség kávé, tea mellett. A zongoránál: Neumann Nándor.

Állandó programjaink
Csütörtökönként 18 órától:
Frankel Baráti Kör. Csevegés, társasjáték, kártya, sakk.

Halálozás

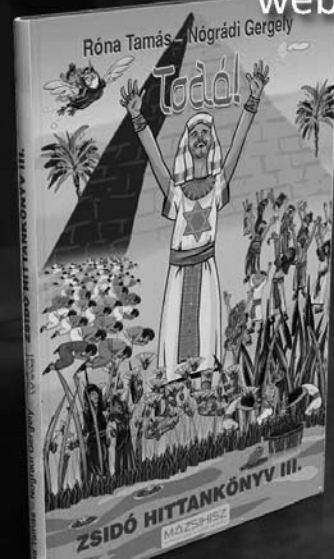
Drága Nagybatyánk, Deutsch Dezső életének 100. évében csendben, békében elment. Emléke legyen áldott! *Deutsch Zsuzsa, Deutsch György és Rosta Márton.*

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Todá!

Zsidó hittankönyv III. része

A kötetet legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

A kötet ára
bruttó
3570 Ft.-

Átverő álrabbik

Rabbinak öltözött csalók vertek át hamis kóserengedéllyel és -pecséttel több hazai élelmiszeripari vállalkozót. Az álrabbik tevékenységének a Riasztás járt utána. Később kiderült: a szélhámosok nem voltak válogatóságok. Szinte bármilyen eszközt bevetettek átveréseikhez: adtak el nem létező uszályokat, de kínáltak tízmilliós festményeket is.

Molnár Csaba üzletember több befektetővel vásárolt meg két uszályt, később azonban kiderült: az eladó nem volt tulajdonos. „Láttuk, hogy a két uszálynak a felvásárlási értéke jóval alacsonyabb, mint amennyiért ezt hulladékfémként tudjuk hasznosítani. Itt a haszon, az tulajdonképpen olyan 60 és 70 millió forint közé volt téve, amit egyébként szakemberek megerősítettek” – mondta a károsult.

Haszonnal kecsegtettek a csalók egy süteményt gyártó céget is. Korábban Riasztás című műsorunk foglalkozott a csalókkal: itt nagyobb megrendelés és izraeli exportot ígértek, amennyiben rendelkezik kóser minősítéssel.

„Nos, telefonba előadta azt is, hogy ha ő minősítéssel nem rendelkezik, akkor ő tud ebben segíteni, ugyanis közeli ismerőse a Mayer Dávid nevű rabbi, aki másfél millió forintért ezt a kóser minősítést megadja” – közölte *Bolyós Gergő*, a Ballassagyarmati Törvényszék sajtótitkára.

A rabbi persze csak kitalált személy, de a több mint négymilliós üzlet reményében a vállalkozó bedőlt a trükknek. Több sem kellett a szélhámosoknak: maguk öltöztek be álrabbinak. A pénz átvétele után azonban eltűntek. Az átvert vállalkozó a Magyarországi Zsidó Hitközséghez for-

Egy igazi álrabbi (Louis de Funès)

dult Mayer Dávid rabbit és a pénzét keresve.

A csalók egy hónappal később újra lecsaptak. A mórahalmi szárított gyümölcsökkel és szárazbabokkal kereskedő *Szűcs Zsolt* lett a vesztük. Korábban a Mazsihisz is figyelmeztetett a csalókra.

„Kiraktunk a honlapunkra egy hirdetést, hogy akinél az álrabbi jelentkezik, az hívjon bennünket. És jelentkezett valaki: itt van a cég, beszéljünk egymással; innen, így volt a rajtaütés végül, ennek köszönhetően” – nyilatkozta *Radnóti Zoltán* rabbi.

Az álrabbi egy rejtőzködő rendőrökkel kitömött épületben sétaíratva próbálta átverni a vállalkozót, végül azonban ő maga sétált be a kelepcebe.

„Visszajöttünk a tárgyalóba, leültünk, és akkor ő elővette a kóserengedélyt, az álkóserengedélyt, mi pedig elővettük a pénzt, kifizettük neki a pénzt, ő pedig átadta nekünk ezt a kóserengedélyt” – idézte fel *Szűcs Zsolt*, a Tündér tulajdonosa.

A rendőrök egészen addig vártak, amíg az álrabbiért visszajöttek a társai autóval.

„Megpróbált beszállni az autóba,

és akkor a rendőrök előugrottak, le tartóztattak gyakorlatilag mindenkit, és akkor ezzel a történet gyakorlatilag le is zárult” – foglalta össze *Szűcs*.

A három budapesti férfit végül bünszövegségben és üzletszerűen elkövetett csalással és hamis magánokiratok felhasználásával vádolta meg az ügyészség. A Salgótarjáni Járásbíróság pár nappal később úgy döntött, mellőzik a tárgyalások megtartását, és a banda két tagját felfüggesztett börtönre ítélték, ketten pedig pénzbüntetést is kaptak.

HÍR TV/Új Élet

Herót ÖNINTERJÚ

– Mitől van haratája, rabbi úr?
– Micsodám?

– Olvastam, hogy a heróte szó a héberből származik!

– Ja, akkor maga jiddisül kéreztet! De térjünk a tárgyra!

– Ahhoz mit szól, hogy az Oscar-díjas Saulnak herótja van a holokausztfilmektől?

– Szerintem ez nem hangozhatott így el, nyilván a bulvár vitte erre. Gondolom, a filmek készítésétől van herótja. Mittomén, beleéli magát egy jelenetbe, és egyszerre csak egy szentori hang bekialt: Ismételjük! Fordulj egy kicsit jobbra!

– Na de nem igazítottatta helyre!

– Akkor lehet, hogy mégis attól van herótja! Na és? Nekem a holokauszttól volt herótom!

– Mástól nem?

– De attól is például, hogy „testvéregházunk” vezető rabbija ugyancsak a holokausztról érkezett, és azzal indokolta az emlékezet elhalványulását, hogy „a túlélők már meghaltak”. Ezt többször elolvastam (mivel halott lévén, én is tévedhetek), kerestem a „többnyire”, „többsége” kifejezéseket, de nem találtam.

– Mindenki tévedhet, túlozhat!

– Persze! Csak Jahrzeitet ne tartasson érettünk, még élő túlélőkért!

Kardos Péter

MAGÁNNYOMOZÁS

FELSŐFOKON!

* * *

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

SPÁNN GÁBOR

Ortodox pilótajáték

Mikor ezt a jegyzetet írni kezdtem, úgy éreztem magam, mint az a családtag, aki megtudja, hogy testvére sorozatosan félrelép, csajja a feleségét, összehazudja a világot, és most úgy hozta a sors, hogy ezt a fejére kell olvas-sa. Bármelyik ujjamat harapom meg, nekem fáj, mondhatnám úgy is, hogy ami itt következik, „zsidó családi szennyes”, amit nem illik kitergetni, de mivel máris megtelt az e-világ az általános zsidózással, az én kis zsengém már csak tejszínhabnak tűnik.

Az egyik oknyomozó hírportál kíváncsi lett arra, hogy miként gazdálkodik testvérhitközségünk, a magyar zsidóság egén üstökösként, a semmiből feltűnt EMIH. Az olvasó számára talán már evidencia, hogy ma lassan oda jutunk a titkolózás egyáltalán nem kedves mezején, hogy ha egy vízszelről hívunk, mondván, bőrizni kéne a csapat, és megkérdezzük, mennyiért vállalja, lehet, hogy azt feleli: ez üzleti titok, majd a végén megmondom. Így van ez, ha a sajtó közpénzről kérdez, akkor is csak kiperelni képes némely adatot. Ha egy közszereplő politikus családtagjainak raké-taszzerű gazdagodására kérdez, akkor azonnal előrecsomagolva kész a válasz: a feleségem, a gyereke nem közszereplő, így semmi közük hozzá. Úgyhogy a példa adott, de egyházi ügyekben ezzel az anomáliával én legalábbis eddig nem találkoztam.

A hírportál újságírója arra lett volna kíváncsi, hogy az EMIH miként gazdálkodott az elmúlt 7 évben az államtól kapott (és részben a Mazsihisz éves keretéből kiharapott) pénzekkel. Az egyetlen elérhető számukon próbáltak érintkezni a vezető rabbival, de válaszra nem méltatták őket. Ezután jött a jól bevált kiperelős módszer. Kérdeznivalójuk jócskán volt. Pl. az érdekelte az oknyomozókat, hogy az egyébként kormányközeli vállalkozásokat finanszírozó Eximbanktól tavaly kapott 2 milliárd forint hitel-lel miként gazdálkodott az EMIH kóser vágóhidja kialakításánál.

Érdekes lehetett volna megtudni a 460 millió uniós forint sorsát is, melyet a mádi rabbiház és zsinagóga felépítésére/felújítására kapott az egyház.

Bár a főrabbi – omertáját betartva – még taglétszámukról sem ad ki információt, egyet biztosan tudunk. A NAV adatbázisa szerint tavaly 2571 zsidó vallású magyar állampolgár ajánlotta fel 1%-át adójából a hitközségnek. A csattanó ott van, hogy az EMIH vezetése úgy látszik, nemcsak jó tanító, de jó tanuló is, mert az elrettentő példák nyomán mikor végrepp válaszadásra kényszerült, közölte a sajtóorgánummal, hogy gazdálkodásukról infót 1 millió 848 ezer forint plusz áfáért hajlandó adni.

Na erre mondaná a Kohn bácsi: ügyes!

Erről jut eszembe egy régi, de rettentő releváns zsidó vicc:

Egy vonat fülkájében összezárva 8 ember utazik. Ül közöttük egy öreg ortodox zsidó az ismert fekete szerelésben. Egyszer csak lenyúl az ülés alá, és táskájából kivesz egy nagy szalvétát, azt a térdére teríti, és kirakosgat rá egy csomó levágott sült halfejet, amit kenyérrel elkezd jóízűen falatozni. Természetesen egy pillanat alatt megtelik a fülke a fokhagymás, bűdös hal-szaggal, az emberek fulladoznak, de szólni senki sem akar. Az egyik szem-ben ülő férfi végre veszi a bátorságot, és reklamál:

Uram! Nehogy antiszemitizmusnak vegye, de legyen tekintettel arra, hogy az ablakot nem lehet kinyitni, itt 8 ember préselődik, és ön a világ leg-bűdösebb ételét eszi. Különben sem értem, hogy azokon a bűdös halfejeiken mi van enni való?!

Az öreg zsidó kis gondolkodás után válaszol: Nézze, jóember! Enni való ezen sok nincs, de mi, bölcs és öreg zsidók, ismerjük a hagyományt: aki halfejet eszik, bölcs ember lesz tőle.

Úgy 10 km zötykölődés után az utastárs így szól: Bácsi! Eladna nekem is egyet azokból a halfejekből? Természetesen, feleli az öreg zsidó, 5000 forint!

A kérdező keserű szájjal, de kifizeti az 5000-est, és kínlódva megeszi a halfejet. Pár perc múlva felcsattan: Uram! Maga engem csúnyán átvert, 5000 forintért én egy fürdőkádnyi halat kapok, és maga egyetlen fejet adott! Mire az öreg zsidó csak ennyit mond: Na látja, máris okosabb lett tőle...

Herzl Tivadar örököi hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

Párbeszéd az 59-es villamoson (Budapest, 2018)

– Tè, Lajos, mit is mondtál, melyik megállóban szállunk le?
– A Kiss Tábornagy Aljánosnál.
– Az melyik? Sose hallottam.
– Csak vicceltem. A Kiss János altábornagy utcánál. Ott szállunk.
– A Böszörményi úton?
– Aha.
– Ja, ja, tudom. Tè, Lajos, ki volt ez a Kiss János altábornagy?
– Mit tudom én. Lehet, hogy egy aradi vértanú.
– Nem rémlik. Az a Damjanich volt, nem?
– Várjál, megnézem a telómon.
– Oké. Én se vagyok benne biztos.
– Na itt van. Azt írja a gugli, hogy 1883-ban született.
– Tè, Lajos, akkor nem aradi vértanú volt.
– Hát nem. Merthogy 1944-ben halt meg.
– Azta! Sose hallottam. És mit csinált, hogy utca lett belőle?
– Azt írja a gugli, hogy ősrégi székely nemesi katonacsaládból származott.
– Azta! Ez komoly! És hol szolgált?
– Várjál, nézem. Tè, ezt nem hiszem el!
– Mit?
– Ez a Kiss János Kőszegre került, és egy kerékpáros dandár parancsnoka lett, aztán meg gyalogsági szemlélő.
– Ne rohogtess, Lajos! Mi az, hogy kerékpáros parancsnok és gyalogsági szemlélő?
– Biztos az volt a dolga, hogy nézte a sereget.
– Rádásul bicikliről. Hát ez durva.
– Nagyon.
– Mit is mondtál, mikor halt meg?
– Azt írja a gugli, hogy negyvennégyben kivégezték a nyilasok.
– Tè, Lajos, hát akkor ez a Kiss János egy izé volt.
– Micsoda?
– Hát tudod.
– Nem.
– Hát zsidó, na.
– Miből gondolod?
– Mert azokat nyírták a nyilasok, nem?
– Azt írja a gugli, hogy kolozsvári székely volt.
– Jó, de akkor mit keresett Kőszegen?
– Mi a bajod vele?
– Hát az, hogy ez gyanús. El tudsz képzelni egy székelyföldi ősrégi nemes tisztet mint bicikliparancsnokot és szemlélőt Kőszegen?
– Lehet, hogy hülyeséget ír a gugli.
– Tè, Lajos, lehet, hogy le akarják járattani a székelyeket.
– Hát ez nagyon gyanús, tényleg.
– Kivégezték a nyilasok egy zsidó biciklist, és Kádárék alatt rögtön utca lett belőle. Furcsa, nem?
– Hát, most hogy mondod... Tényleg furcsa.
– Ilyenek ezek a zsidók. Jellemző.

Kácsor Zsolt